

SLOVENE

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2.—20
za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravi prejemam mesečno . . . 170

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . " 7.—
za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

Ilustrati:

Enostolna petlitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 18 v
za dvakrat . . . " 15 "
za trikrat . . . " 13 "
za večkrat primeren popust.

Poročna oznaka, zahvalo, osmrtnica itd.:
enostolna petlitvrsta po 2 vln.

Poslano:

enostolna petlitvrsta po 40 vln.

Izhaja vsak dan, izvenredni
delje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopis se ne vračaja; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

O položaju na Balkanu.

Sofija, 2. novembra 1914.

Odkar je posegla Turčija z oboroženo silo v razvoj evropskih vojnih dogodkov, se pričanja pojavljati med nevtralnimi državami na Balkanu neko gotovo gibanje. Tu je naglica zbudila nekoliko presenečenja, a na nepripravljenost ni naletela.

Zlasti se gleda z gotovo napetostjo na Rumunijo in stališče te sosedne države bo gotovo tudi vplivalo na Bolgarijo. Pomniti je treba, da so bili nedavno poslani nekateri rumunski državniki v posebni misiji iz Bukarešte v Rim. Iz migljajev v časopisu se more posneti, da hoče Rumunija v danem slučaju postopati solidarno z Italijo. Ako pa bo Rumunija posegla vmes tudi aktivno, je še vprašanje. Samo od rešitve tega vprašanja je odvisno v veliki meri stališče Bolgarije. Ako bo Rumunija vztrajala tudi nadalje pri svoji nevtralnosti in ako pri tem govori o rumunskih interesih na Balkanu, potem bo to dejstvo ležalo na Bolgariji kakor mora in bo lahko tvorilo pri novih zapletitajih za Bolgarijo zapreko, da bi izkoristila sedanje razmere, kakor je bil slučaj v prejšnjem letu, ko so Srbi in Grki s sodelovanjem Rumunije temeljito oplenili Bolgarijo.

V splošnem je novoustvarjeni položaj ravnokar važen kakor tudi skrajno delikatna za Bolgarijo. Odgovornost vodilnih krogov je v tem slučaju večja, kot je bila kdaj prej ob različnih prilikah orijentske krize. Zato je potrebno, da se umakne strankarski egoizem hladnemu prevdaru in pravemu patriotizmu. Kar se bo ukrenilo v tem kočljivem položaju, naj se zgodi le s skupnimi močmi!

Priklonitev Turčije trozvezi stavi brezdvomno Rumunijo, Bolgarijo in Grško pred kočljivo dejstvo, napram kateremu je odločitev zelo težavna. Mogoče je, da bodo novi dogodki že v kratkem roku vplivali na ves balkanski polotok, a do takrat se bo moral položaj popolnoma pojasniti.

Ne bo se moglo več dolgo tolažiti s frazo: »Mi smo v dobrih in prijateljskih odnosih z vsemi velevladami.« Kajti ne glede na predsodke velevladi se bodo od strani vojskujočih se držav stavila Bolgariji konkretna vprašanja.

V prvi vrsti se bodo stavila ta vprašanja od strani Turčije. Težko, da bi se zadovoljila z bolgarsko nevtralnostjo. Gotovo bo ukrenila odredbe, da bo prisilila Bolgarijo k določenemu in jasnemu stališču napram obema vojskujočima se skupinama — torej tudi napram Turčiji. Potom turške akcije se bo moralo zjasniti tudi »bolgarsko nebo! Naj bi veliki moment ne našel malih ljudi! Neki turški list piše z ozirom na položaj, da je pričakovati na Balkanu viharja. Dokler eksistirajo taki elementi na Balkanu, kakor ste Srbija in Grška, in dokler obstaja tako krivična razdelitev balkanskega ozemlja kakor je sedanjica, ni mogoče mir na Balkanu. Mi pričakujemo z napetostjo dogodkov, ki bodo nastali.

× × ×

O sporazumnem nastopu Rumunije in Italije piše tudi »Reichenberger Zeitung«, ki navaja izjavo neke visokostojee, dobro poučene rumunske osebe. Z ozirom na to izjavo obstoja med Italijo in Rumunijo glede na nujino stališče v sedanji svetovni krizi intimen dogovor. Omenjeni romanski državni bosti uravnavali svoje korake vedno v obojestranskem sporazumu. Doslej ste rumunska vlada kot tudi italijanska vlada bili nesprejemljivi napram vsem agitacijam, plačanjem od trojnega sporazuma, ki so bile naperjene proti Avstro-Ogrski.

Stališče Bolgarije.

»Südslawische Korrespondenz« poroča iz Sofije: Prizadevanja ruskega poslanika Savinskega in razni drugi vplivi, katere so zadnje dni s pomno silo zastavili, da bi prisilili Bolgarijo, da bi nastopila proti Turčiji, so se popolnoma izjalovili. Bolgarska vlada je odločena, svojo nevtralnost toliko časa varovati, dokler ne bodo tangirani bolgarski interesi. Izključeno pa je, da bo Bolgarija zavzela na-

sproti Turčiji sovražno stališče. Iz Bukarešte razširjena vest o misiji Radka Dimitrijeva v Sofiji je neverjetna, ker general Dimitrijevič dobro vé, da je postal v Bolgariji nemogoč.

Bolgarski poslanik v Carigradu konfirira.

Carigrad, 6. novembra. Tukajšnji bolgarski poslanik Tošev je imel daljšo konferenco s turškim ministrom notranjih zadev Talaat bejem.

Važne avdijske. — Ministrski svet.

Sofija, 6. novembra. Bolgarski poslanik v Nišu, Pakratikov, je došel v Sofijo in bil sprejet v posebni avdijski od kralja Ferdinanda. Ministrski predsednik Radoslavov je tudi sprejel Pakratikova in nato avstro-ogrškega poslanika grofa Tarnovskega. Potem, ko je grof Tarnovski dalje časa konfiriral z Radoslavovom, se je vršil bolgarski ministrski svet, katerega sta se udeležila tudi voditelj opozicije Genadijev in pa predsednik sobranja.

Mobilizacija.

Pariz, 6. novembra. »Echo de Paris« poroča, da je bolgarska vlada ustavila promet med posameznimi pristanišči. Čete drugega poziva so vpoklicane. Povsodi vlada živahno gibanje.

Ruske zahteve do Rumunije.

Novemu rumunskemu kralju je, kakor poroča »Osman Lloyd«, ruski poslanik Šebeko, ko mu je izrazil sožalje ob smrti rajnega kralja, podal izjavo, po kateri naj Rumunija ne trpi izvoza žita in moke v Avstro-Ogrsko. Če bi Rumunija za Rusijo mobilizirala, ji Rusija odstopi Bukovino. Ne ovira naj prevoza vojnih potrebščin skozi Rumunijo. Rusija zagotavlja status quo in Dobrudžo. Rumunska vlada naj kmalu nastopi. Če bi jo napadli Bolgari, zasede Rusija pristanišči Burgas in Varno. Ko je novi kralj izjavil, da ostane Bratjanovo ministrstvo, je rumunska vlada ruske predloge odklonila in izjavila, da ostane nevtralna.

Na fronti.

(Od našega vojnega poročevalca.)

30. oktobra 1914.

Ko se je vrnila prva skupina vojnega poročevalskega stana s svojega izleta na fronto v svoja stara bivališča, se je takoj odpravila na bojno polje druga skupina, sestavljena iz inozemskih časnikarjev in umetnikov, pod vodstvom gospoda artiljerijskega nadinženierja dr. Johna. Bil sem pridružen tej skupini, česar nikakor nisem obžaloval, ker se v družbi umetnikov navadno jako prijetno potuje; mi smo pa imeli pred sabo jako dolgo potovanje, ne radi oddaljenosti, marveč radi neizogibnega brezkončnega postajanja na najmanjših železniških postajah, ki je bilo potrebno radi velikih transportov čet in radi vlakov, ki so vozili ranjence, municijo itd.

Do bližnje železniške postaje smo se peljali z dvema izvrstnima poštima avtomobiloma, ki sta se bila že na prvem izletu izvrstno obnesla. Preskrbljeni s mnogimi dobrimi rečmi, ki nam jih je ukazal dati naš skrbni proviantni častnik, in previdni z le najpotrebnejšo prtljago, smo se odpeljali v petek, 23. oktobra, ob 3. uri popoldne. Predno smo stopili na vlak, smo se še smejali nad pet do sedem dni starimi časopisi — v bojnem prostoru bi nam bili tudi taki zelo dobrodošli! — in ob 9. uri zvečer je dolgi vlak končno oddrldal.

Da si morete predstaviti, s kako naglico se vozi v etapnem prostoru, pripomnim, da smo od 9. ure zvečer do 6. ure jutraj prevozili le pet normalno oddaljenih postaj.

S to »divjo naglico« smo se peljali v ono ozemlje, katero so bili Rusi začasno zasedli, a je potem zopet izpraznilo. Pri Zagorzanah smo zagledali iz vlaka prve strelske jarke; sicer ni bilo veliko videti, ker tu ni bilo nobenih velikih bojov, večinoma le spopadi prvih straž, a bilo je vendarle zanimivo. Kako lep je videti strelski jarek v tej ali oni knjigi o poljskih utrdbah in kako drugače je v suhoparni, trdi resni-

nosti! Blizu Zagorzan leži lepo posestvo grofa Skrzinskega; tu so si bili Rusi jako domače napravili, vsekakor le za kratek čas. Kakor so pravili domači ljudje, niso napravili tod skoro nobene škode. Po Galiciji so se Rusi po vsej priliki jako različno obnašali; kakor je res, da so ponekod jako divje in kruto gospodarili, tako je na drugi strani tudi res, da so se tu in tam jako dostojno vedli. V Jaslu so mi pravili na kolodvoru, da so Rusi hodili na hrano na kolodvorsko restavracijo in vse prav dobro plačali; tudi v kraju samem so baje za vsako zahtevano stvar plačali vsakršno ceno. Pač pa so dali svojo trdo roko čutili onim, ki jim niso hoteli ničesar dati; morda ljudje tudi v resnici ničesar imeli niso, toda Rusi so trdili, da morajo na vsak način nekaj imeti. Pri takih so izvršili svoje »revizije«, ki so slabo končale, ker so vse vlomili.

V nedeljo, 25. oktobra, je skupina dospela v Krosno; tam smo zapustili železnico in se v poštinih avtomobilih peljali dalje do Sanoka. V Krasnu je bil nameščen kozaški oddelek, 300 do 400 mož, ki nikomur niso nič zlega prizadejali; vsaj jaz kljub vsemu povpraševanju nisem mogel ničesar takega zvedeti.

Voznja od Krasna do Sanoka je bila jako zanimiva. Vozili smo se skoro neprestano mimo kilometersko dolgih trenov, ki so se trudno in okorno pomikali dalje v dremotnem enakomernem tempu dalje, zmerom dalje, že cele tedne. Krasne, slikovite postave: z globoko potisnjenimi kučmami, košatimi brki in trdimi, z brazdami prevlečenimi obrazi. Konji shujšani, toda miščasti in živali, jezdeci zaviti v premočene plašče z zavihanimi ovratniki in potlačeni čepicami, toda pogled ognjevit in drzno odločen, kljub silnim naporom, ki se ljudem od daleč poznajo. Prav posebno lepi so bili municijski treni; težki, dolgo-grivi, divježivahni konji so vlekli težke municijske vozove in spremljačoca moštva so bila kakor Robinson Cruzoe, predno je našel svojega Petka in se z njegovo pomočjo nekoliko izkultiviral: postave, ki so našim umetnikom vzbujale največje zanimanje in jih naravnost očarale. Čudno, s kako različnimi čustvi smo opazovali kolone: umetniki so videli samo postave, same barve in tipe, mi, »misera gens« neveseljših laikov, smo pa seveda samo računali, koliko municije bi utegnili tu notri tičati in enake neumetniške stvari.

Malo pred Sanokom sem zapazil starega znanca: poštini avtomobil z napisom: Škofja Loka—kolodvor. Da-li se je dobremu vozu kdaj sanjalo, da bo nekoč visoko gori na severu vozil na sanoški kolodvor? Menim, da komaj.

V Sanoku je seveda mrgolelo vojaštva vseh vrst; uniforma je povsodi prevladovala. Seveda ni bilo ravno vse tako, kakor zahtevajo predpisi, pa kdo se meni za to v vojni? Častniki in moštvo so se opremili z vsemi mogočimi kožuhmi, dežnimi in gumijevimi plašči vseh vrst, kakor je pač kdo najbolje vedel in znal: zakaj bi človek tudi ne vzel dobrega in praktičnega, če ima kje vzeti, posebno ako služba pri tem niti najmanj ne trpi. Glavna stvar je, da se človek zavaruje proti vremenskim neprilikam, kolikor je to sploh mogoče; veliko se vsekakor ne da doseči, kajti galski dež je čisto posebna baža.

Po zaslugi našega trudoljubivega poveljnika in njegovega vojnega orožnika smo se v Sanoku izbornost nastanili. Na debeli slami smo imeli prav dobro noč; jaz sem spal kakor medved, ker me je bila vožnja po železnici prejšnji dve noči precej zdelala.

Še neko malenkost bi rad omenili: V »Kavarni«, kjer smo jedli, nam je streglo veleizobraženo osebje: en maturant, en jurist, en zobotehnik, torej cela universitas litterarum. Posnemanja vredno! Tudi mestni redar je bil višjegimnazijec; vsekakor je to službo opravljal samo začasno.

V ponedeljek, 26. oktobra, ob osmih jutraj smo se odpeljali dalje proti Przemyslu. Vsled dolgotrajnega dežja je bila cesta zelo razmeščana in težki treni so se v ilovnatih tleh globoko udrali. Dvomili smo, da bi težki avtomobil mogel v tem

blatu naprej. A izpočetka, dokler je pot vodila po ravnini, je šlo nad vse pričakovano dobro. Potem je pa prišla zloglasna strmina, ko se cesta v dolgih serpentinah vije v višino 400 metrov. Tu je odpovedala sila močnega motorja. Izstopili smo in šli — recte bredli — peš po strmem klancu navzgor proti vrhu, kamor smo srečno dospeli čez tri ure. Vozove so spravili čez globoke, izvožene kotanje le s pomočjo dračja — trudapolno in skrajno zamudno delo! Posrečilo se je pa vendarle.

Vesele umetniške družbe ta pešpot seveda ni niti najmanjše motila. Vladalo je izbornost razpoloženje in kovali so se verzi o avtomobilih, običajih v blatu, o raztrganih podplatih itd.

Pot na hrib je bila pokrajinsko nepopisno lepa, razgled čudovit. Kar more jesen pričarati barv, vse je bilo zbrano na ozkem prostoru in največjeje umetni vrtnar ali slikar je prav mazač v primeri z naravo v tej krasni pokrajini. Peresu bi morala biti dana Segantinijeva sila, da bi primerno opisalo to barvno krasoto. V najostrejšem nasprotju s temi krasnimi pokrajinskimi prizori so bile vsekakor bedne postave lahko ranjenih, ki so šli peš in smo jih vso pot srečavali. Zastopane so bile vse vrste čet: pehota in konjenica, Avstriji in Rusi, ko so se, opirajoč se na dolge palice, pomikali po klancu navzdol, mnogo-krat kar preko serpentin po bližnjicah, na katere jih je vabila že močno izhojena pot. Prijatelj poleg sovražnika, pomagajoč drug drugemu; sila je iz nasprotnikov zopet napravila ljudi, napravila brate, ki so pripravljeni deliti med sabo žalost in veselje.

Dospesvi na vrh smo zopet zasedli avtomobile in se peljali dalje s precejšnjo naglico — dozdej smo v štirih urah prevozili le po 25 km! Vse povsod isti prizor: tren, blato, ranjenci.

Počasi je nad nami razprostrla noč svoja temna, meglena krila; skozi mrak so se na desno in levo svetili nešteti taborišni ognji in nas domače pozdravljali, ko smo se bližali trdnjavskega območju. Ob siju avtomobilovih luči smo videli vsenokrog cele gore »španskih jezdecev«, nobene sledi pa nikjer o utrdbah. Te so skrite za gozdovi in dobro maskirane spale za služeno spanje po težkem delu. Toda počivale so bde. Tu in tam se je zabliščal svetlobni žarek čez obsežno planoto, kakor če bi stražni pes odprl trudne trepalnice in ostro pogledal čez prostor pred sabo, da-li je vse v redu. Forti so počivali — ne spali.

Kasno zvečer smo dospeli v Przemysl.

31. oktobra.

V Przemyslu.

Vojnemu poročevalskemu stanu dodeljeni policijski komisar dr. Stramm-Pietrowski, ki drugače službuje v Przemyslu, nam je preskrbel imenitna stanovanja. Blizu kolodvora stoji trije veliki, lepi hoteli: »Grand-Hotel«, »Hotel Royal« in »Hotel City«; tu nas je nastanil za čas našega bivanja v Przemyslu. Naše shajališče je bila kavarna Stieber v hotelu »Royal«, v restavraciji častniške kazine je bilo pa že vse preskrbljeno za našo prehrano.

»Przemysl je kakor velika bolnišnica!« S temi besedami je stotnik Hueber, naš cenzor, označil položaj v Przemyslu, ko se je prva poročevalska skupina vrnila v poročevalski stan. Imel je žal, prav, le preveč prav! Kjerkoli zadeneš napis: »C. in kr. trdnjavska bolnišnica št. . . .« številke so prav visoke, čeprav je v Przemyslu tudi v mirnem času jako velika garnizijska bolnišnica. Prostrano poslopje poljske in rusinske gimnazije je bolnišnica, licealna poslopja so bolnišnice, in vsa izrabljena do zadnjega najslabšega prostorčka: tudi na hodnikih je nabasano polno ranjencev in bolnikov. Srce pretresujočih prizorov, ki se odigravajo med temi zidovi, ne morem in nočem opisavati — saj te gorja polne slike tudi v Ljubljani niso neznane.

Dovažanje v mesto še ni mogoče. Železniška zveza je vsled porušenih mostov še prekinjena, a četudi bi bila odprta, kar so bo kmalu zgodilo, bo moralo maloštevilno civilno prebivalstvo, ki je še ostalo

v mestu in ni pobegnilo, še dolgo pogrešati svoje udobnosti in se zadovoljiti s tem, kar mu nudijo ogromna vojaška skladišča. Milijone in milijone vrednosti je tu nakopičenih v zabojih, zavrtih, balah itd., toda treba je štediti. . . Dolge trenske kolone, ki se od vseh strani pomikajo skozi Premysl, za mesto nimajo veliko, ker morajo dalje k armadi tam zunaj. Ta pride najprej v poštev, potem šele drugi. In ker je vsakemu jasno, da mora biti tako in ne more biti drugače, zato nihče ne godrnja, ako mora za zajutrek namesto običajnega belega kruha jesti težak črn kruh — še Bog, da ga še ima!

Večina mestnih trgovin je zaprtih, gostilne so prazne. Nimajo več ne piva ne vina. Kar so imeli, so skozi idočje in garnizijske čete med obleganjem že davno povzile. Sladkor, vžigalice, cigarete in kruh so prave redkosti in plačati jih je treba tako drago, da je greh — vojaška skladišča dajo le omejene količine. Drugega blaga, kakor n. pr. obleke, perila, kozuhovine, čevljev, krtač, papirja itd. je pač še dovolj dobiti, a tudi ne ceno. Delavski plače so zelo poskočile, ker povpraševanje je veliko, ponudb pa zelo malo. Rdeče križarke imajo marsikdaj svoj ljubi križ, predno dobe nekoliko mleka.

Pri vsem tem pa vlada v mestu tako življenje in gibanje, kakor komaj v kakem vlemestu. Vse drugo vsekakor prevladujejo brezkončni treni, in trdnjavska policija, ki je opremljena podobno kakor orožništvo, ima velikokrat trdo delo, da razvozlja zmedeni klopčič avtomobilov, izvoščkov in kmečkih vozov. Dodeljeni so ji pa tudi visoki častniki, ki hočejo v svesti si svojega dostojanstva prehiteti druge in zavozijo iz vrste, morajo čutiti veliko policijsko oblast: mož postavbe brezobzirno zgrabi za udele koga si bodi žival in v s a k se mora pokoriti. Ukaz, da se sme samo na levi strani voziti, se z brezobzirno strogostjo izvaja, in na licu mesta se vsak hitro prepriča, kako koristen je ta ukaz in ta strogost.

Zvečer se razvije velik korzo, pa najsi so ceste suhe ali blatne. Videti je dame v najmodernejših toaletah, svetlo zlikane gigerle, brezhibno opravljene častnike, ki pa v množici vojniških postav, ki prihajajo s fronte, popolnoma izginejo. Vse uniforme spo v eno smer: proti kavarni Stieber, kakor moli k luči, da si po dolgem pomanjkanju (ne s t r a d a n j u l) zopet enkrat privoščijo požirek okusne črne kave in prečtajo od c. in kr. trdnjavskega poveljstva dovoljena »Vojna poročila«. Zadnji čas dovažajo časopise tudi avtomobili; ljudje jih mladim prodajalcem par trgajo iz rok, kar je razumljivo, ako se pomisli, da dva do tri tedne niso ničesar slišali, kaj se po svetu godi, marveč jim vedno doni na ušesa le oglušljivo grmenje topov in prasketanje strojnih in navadnih pušk. K temu pridemo še noč in dan trajajoče ropotanje avtomobilov, kričanje in preklinjanje voznikov, rezgetanje tisočev konj, in imeli bomo medlo sliko o pisanem vrvenju, ki sedaj vlada v Przemyslu in nejasno predstavo o gibanju, ki noč in dan pretresa mesto.

Na bojnem polju.

29. oktobra smo se peljali venkaj, da na licu mesta in neposredno spoznamo vso divjo, nebrzdano lepoto, pa tudi vse pretresujoče grozote vojne.

Naše poštne avtomobile je trdnjavsko poveljstvo »zaplenilo« za prevažanje ranjenecv, zato smo se peljali na šestih kmečkih vozovih ven proti jugovzhodu. Čisto in jasno je sijalo sonce, ko se je naša kratka kolona vrstila v dolgi tren. Peljali smo se skozi »železna vrata«; to so zamrežena vrata, s katerimi so zaprti vsi dohodi v mesto. Skozi ta vrata se dospe v trdnjavski prostor. To nikakor ni ravno, pregledno ozemlje, marveč prekrasna bregovita pokrajina, kjer se v mirnem času razprostirajo lepa žitna polja in gozdi in travniki, kakor daleč seže oko. Povsodi črna, plodna zemlja, od Boga blagoslovljene njive. Danes je vsekakor drugače! Njive in travniki so prepreženi z globokimi kollesnicami, gozdi posekani, da je »strelno polje« prosto; tudi krasni drevored ob cesti je postal žrtev vojne: le gola, brezvejna debla štrle v nebo, kakor razžedeni stebri na trgu Forum Romanum. Levo in desno od ceste žične ovire, napete na ošiljenih kolih, v najčudnejših navskrižnih črtah, razprostirajoče se na kilometre daleč mimo podrtih hiš in vasi, ki so morale pasti radi prostega streljanja iz okopov in brezkončnih strelskih jarkov, podobno kakor gozdovi. In čemur je prizanesla lastna sekira in lopata, to so dognali ruski šrapneli — z eno besedo: podoba razdejanja, kakor si groznejše ni mogoče predstavljati. In pri vsem tem se človeku neprestano vrva misel: zgoditi se je moralo, radi višjega cilja.

Po približno enourni vožnji smo krenili na manjšo stransko cesto. V dalji je že bobnelo kakor zamolkel, grozeč grom: začel se je oster artiljerijski dvospev, ki so ga pele avstrijske in ruske havbice in poljski topovi. V lepo urejeni dolgi vrsti so tabore ogromne trenske kuhinje; vozniki in vojaki so si pri majhnih ognjih kuhali me-

nažo, si prali perilo, ki je bilo tega res zelo potrebno, snajili konje ali pa ležali v debele volnene odeje zaviti in se grela na solnce; galske noči so britko mrzle. Mimo nas je pribežal trop srn: dobro merjen strel, žival je napravila še par skokov in se zvrnila — dobrodošla pečenka v bližnji taboreči trenski četi. Po travnikih ki jih tren in taboreče čete še niso razteptale, so se pasli do kosti shujšani konji, ki so le še s trudom premikali svoje noge; bile so večinoma visoke, lepe živali, ki pa kakor se zdi, ne preneso niti od daleč toliko naporov kakor mali, kuštravi huzulski konjčki. Precej blizu nas se je počasi dvignila visoko v zrak debela krogla — balon, ki so ga čez nekaj minut zopet potegnili na tla. Ob takih, kaleidoskopičnih slikah, ki so se od minute do minute menjavale smo srečno dospeli do sedeža . . . zbornega poveljstva, ki se je nastanilo v neki prav majhni vasi.

V taborišču zbornega poveljstva.

Ob rečem ovinku, dobro zavarovanem proti sovražnim izstrelkom, tabori poveljstveni tren, kamor smo tudi mi postavili svoje vozove. Most, ki vodi čez rečico — imena, žal, ne smem navesti — je razstreljen; sedaj je napravljen zasilen most, čez katerega gredo brez skrbi tudi najtežji vozovi. Ko smo dospeli na mesto, se je ravno vršilo slavnostno odlikovanje in daleč odmevajoči »slava«-klici so vzbudili našo pozornost. Prišli pa smo žal prepozno — slavnost se je bila ravno završila. Namesto tega pa smo videli dovolj drugega zanimivega. Na kupu slame so ležali trije ujeti Rusi: en Litavec, ki je govoril tudi nemško, en Besarabec in en Podolec. »Kdaj ste bili vpoklicani?« sem vprašal Litavca. — D n e 18. julija. — »Ali imate dovolj jesti?« — »Zmerom dovolj, tako tukaj, kakor pri mojem polku.« — To se mu je tudi poznalo; bil je dobro oblečen in imel je brezhibne škornje. Potem je prišel orožniški ritmojster . . . zbora, izredno ljubezniv in prijazen častnik. »Ali imate veliko ujetnikov?« — »Da, vedno jih kaj pride; te zbiramo v večje transporte in potem jih pošljemo naprej v Przemysl. Vsi se vedejo čisto lepo, so pač vojaki. Toda« — in pri tem se je njegov glas tresel — »oni drugi, oni lopovi! Vidite tam-le« — pokazal je na oder onstran mostu, napravljen iz težkih tramov — »tam jih obešamo! Pred par dnevi sem imel dva taka malopridneža. Bila sta bogoslovci in kmet. Bogoslovec je jokal in ječal kakor majhno dete in neprestano zagotavljal svojo nedolžnost — on, pri katerem se je našlo nad 30 pisem, v katerih so se zahtevala pojasnila na vsa mogoča vprašanja: Ali je četa tu ali tam, ali je ta in ta vas zasedena, je-li ondi artiljerija itd. itd.« — »Kako je pa mogoče takka pisma vtihotapiti?« — »Vse se stori; rojna vrsta tu in tam ni sklenjena in kmetje, ki poznajo kraj, se znajo kljub paznosti orožnikov splaziti po dobro znanih potih. Vodite, to je s o v r a ž n i k, vojaki so n a s p r o t n i k i. To je razložek.«

Majhni, a leporasli gospod se je med govorom pošteno razgrel, srd mu je napel žile in iz oči se je bliskala posebejna energija. »In še nekaj bi želel; naši poslanci, ti naj bi enkrat semkaj prišli; jaz bi jih vodil, to bi se gospodje čudili! Ampak jaz naj bi jih vodil!«

Začeli smo govoriti zopet o drugih stvareh, o »vojnih vsakdanjostih«, kakor se je izrazil. Tu sem opazil kup ruskih pušk. Z njegovim dovoljenjem sem si izbral eno kot ljub spomin in nato smo se poslovili. Naš poveljnik je bil že skoro nevoljen name in na slikarja Pippicha, ki je risal Besarabca; za to je Besarabec dobil eno cigaro in eno cigareto in se zahvalil na ta način, da je na prsih prekrizal roke. Slikar Pippich je po svojih ilustracijah v knjigi gardnega stotnika Andrejke o okupaciji Bosne, ki jo je izdala Mohorjeva družba, tudi pri nas dobro znan.

Pri mostu smo se razdelili v štiri skupine, vsaka skupina pod vodstvom častnika, in tako razdeljeni smo stopili na ozemlje, kamor so že dosežale sovražne granate in šrapneli.

Pri težkih havbica.

Cenjeni čitatelji naj ne mislijo, da so se moja opazovanja in pogovori, ki sem jih preje navedel, vršili v idiličnem miru. Gomenje topov je ves čas sekundiralo, toda na to godrnjanje se človek navadi tako, kakor na zvonjenje električne železnice — niti ne zmeni so več zanje. Sploh se mi pa zdi večno govorjenje o gromenju topov preneokusno, ker preveč spominja na znani »tousjours perdrix«. Pripominjam, da Rusi vedno streljajo, ponoči in podnevi, vsekakor z majhnimi napori. Cel dan nikoli ne počivajo.

Za dobrimi kritji smo šli približno 20 minut, da smo dospeli k eni naših težkih havbičnih baterij. To baterijo so bili Rusi na njeni prejšnji postojanki že izsledili, vsled česar se je premestila. Streljanje je poveljeval rezervni častnik po poveljih baterijskega šefa, ki je bil v višje ležečem gozdiču skrit in z njim po telefonu zvezan. Telefonska postaja je bila dobro zakopana, jama je bila podobna zamorski koči, za-

krita z deskami in maskirana z rušo, znotraj pa obložena s slamo. Častnik je stal pred kočjo, popolnoma miren, vesel in ravnodušen. Istotako moštvo, ki je popolnoma udobno posedalo ob robovih kritij ali na lafetah in pušilo iz svojih pip. Možem se je poznalo, da se jim izvrstno godi; zato je skrbela njihova poljska kuhinja, ki je bila v neposredni bližini. »Ako dobi vsak vojak toliko mesa, kakor ti-le tukaj, tedaj jim ni slabo,« — sem si mislil; »tedaj morajo biti zdravih obrazov.« Tu je stalo šest havbic, ki so s svojimi širokimi žreli zijale proti sovražniku; obdajala jih je cela gora zabojev in skrinj, polnih vsakojakega streljiva.

»Ali ste danes že streljali?« — »Ne še,« odgovarja poročnik, »štedimo s streljivom.« Kar zakliče telefonist iz svoje jame: »Vzdig 420 . . . ekrazitne granate« — znano povelje. Minuto pozneje je počil prvi strel, potem še drugi in še tretji, in vse se je izvršilo tako mirno in ravnodušno, kakor če bi kdo rekel: »Ti, prosim te, daj mi žveplenko!« Pri tem je siknilo iz vsakega žrela, zažarel je povsodi ognjen snop, in »zzz — zzz — zzz« se je pogubni izstrellek zvil kvišku, visoko, visoko, kolikor smo mogli opazovati njegov polet. Bučanje je nalikovalo na znano brnenje brzojavnih žic.

Moštvo je v hipu zopet uredilo topove, častniki so z nami mirno kramljali, zgoraj na vrhu pa je opazovalo dvojje ostrih Zeissovih očes, kakšen je bil učinek. Mi ga nismo opazili, pač pa smo videli pri drugi priliki uspeh ruskih granat. Toda o tem pozneje.

Na opazovališču.

Nekoliko proč od baterije je bila že omenjena opazovalna straža. Odtam je bil izboren razgled; z ostrim daljnogledom se je videlo do ruskih rojnih vest! Tu gori se je bilo zbralo več topniških častnikov, med njimi tudi brigadir, po svojem činu oberst-lajtnant. Generala in polkovnika so bili sovražni strelji že ranili, prvega lahko, drugega težko, zaradi česar je po činu najbližji častnik prevzel poveljstvo, združeno s toliko odgovornostjo.

»Tu na tem vrhu ležimo sedaj že osemnajst dni,« nam razlaga visoki gospod. »Prav po domače smo se uredili. Prosim, pridite z menoj!«

In vedel nas je v zares prav čedno urejeno uto, napravljeno iz debelih vej. Notri je stala miza, tudi iz vej, in ravnokršna klop.

»To je naš salon, naša jedilnica, delavnica in spalnica.« Tu smo videli ležati naokrog več topničarskih pripomočkov: telefon, daljnogled, strelne tabele itd.

»Pa tudi godbo uživamo dan na dan pri kosilu,« pripomni brigadir ter pokaže na docela razdrapano drevje čisto blizu straže. Krogičnik je ležalo vejevje ter kosci skorje. »Šrapneli!«

Zvedeli smo dovolj. Občudovaje hladnokrvne može smo odrinili naprej, stisnivi jim krepko roke. Morda je bilo to naše zadnje slovo? Upajmo, da ne!

Vojni duhovnik.

Po globoko izjednem žlebu smo se vrnili zopet nizdol na cesto, do nizkih kmečkih hiš in lop, spletenih iz vrba med lesenim ogradjem. Povsodi na tleh so ležali celji kupi slame, v vsaki hiši, pred hišami in lopami pa so ležali marodni, bolni in ranjeni vojaki. Približno dvajset korakov pred nami je vihrala bela zastava z rdečim križem.

Bolnikov in ranjenih vidiš lahko dovolj tudi domo. Če jih pa vidiš tukaj, na bojiščnem ozemlju, je to nekaj čisto drugega. Da bi to popisal, ne najdeš pravih besed. Človeški jezik odpove tu svojo službo.

Pred nekim gumnom leži vojak. Trudno se vzdiga, a ne more prav. Samo na kolena se je spravil. Tedaj mu zažare oči v lesku, kakor bi še enkrat zaplemenela luč, predno ugasne.

Vojak je prav videl. Brez pomislekov, ki smo jih mi imeli, je stopil mož v sivem plašču, s črno sutano od spoda, na dvorišče, ki so ga bili vsi zapustili. Bolnike spreleti novo življenje, novo upanje jih navda in glava za glavo se dvigne, utrujeno, težko in neokretno. Prav sodijo ti reveži: vojni duhovnik prihaja!

Mirno vzame štolo iz plašča in jo dene čez rame. Ničesar ne čujemo, le to vidimo, kako se pregibljejo ustnice. Ni trajalo dolgo. Ranjenec položi desnico na prsi — levico ima zavezano — in duhovnik vzdigne roko, da ga blagoslovi: absolvo te!

Tako od enega do drugega. Vsakdor pa, nad komur se izgovori čarobni »absolvo«, se pomiri in po obrazu se mu razlije pokoj in blaženstvo. Glava se skloni pred božjo vsegaomogočnostjo in luč oči začne ugašati pod močjo smrti. — Obrnil sem se v stran. Solza se mi je prikradla v oči. Toda takšnih dušnih pretresljajev si ne želim nikdar več. Bil je žalosten, a nepopisno lep prizor!

Naročajte „Slovenca“.

Padec Šabca.

Srbi se bore ob celi Savi. Pri njih se bori vsak, kdor more puško nositi. Število njihovih vojakov štet, je težko. Imajo toliko vojakov, kolikor imajo ljudi. Pri njih se tudi ženske bore. One kopljejo okope, kuhajo na bojišču, nosijo vojakom hrano, streljivo in obvezujejo ranjenecv.

Srbski vojak doživlja strašne čase. Videl sem hlebe, s katerimi se preživljajo. To ni kruh, ki se uživa v mirnih časih! Njihovi hlebi so mešanica ovsa, turšice, pšenice, rži in vseh mogočih snovi stolčenih s kamnom.

To maso mesijo, zavijejo v mehko ilovico in vržejo v ogenj, da se speče. Drugačnega kruha tudi ne morejo speči, ker ne gredo nikoli iz okopov. Naši želodci bi ta kruh težko prenesli.

Pri Savi, koder naši še niso prestopili reke, sta obe vojski za okopih. Po Savi vozijo noč in dan naši monitori, ki prizadevajo srbski vojski mnogo gorja. Delo naših monitorjev je neprecenljivo. Imajo moderne lahke topove, s katerimi povzročajo Srbom velike izgube. Sovražstvo Srbom na te topove, ki so gospodarji Save, je zelo veliko. Pravi, jo, da obetajo poveljniki srbskih čet vsakemu vojak, ki bi vjel mrtvega ali živega mornarja s teh monitorjev, po 500 dinarjev nagrade. Vsak strel iz njih na srbske okope povzroči med njimi krik in jadikovanje. Veličasten in strašen je pogled na večerno kanonado. Kakor da bi cel monitor gorel, ko izproži strel na srbske okope. Srbske čete mečejo proč orožje, beže in kličejo na pomoč nebo in zemljo. Nato se pa oglašijo še strojne puške, dokler se zadnji vojak ne umakne.

Srbski topovi, vsaj ob Savi, niso bogve kako spretni. Na zvoniku vaške cerkve, katero imam v mislih, so izstrelili iz njihovih postojank 500 strelcev. Sigurnost strelcev, ki so zadeli, je bila morda ena desetina.

Zdi se, da jim primanjkuje zadnje čase streljiva. Preje so streljali iz topov velikega kalibra, sedaj pa streljajo s šrapneli v premeru 8 cm. Naši vojaki se šrapnelov ne boje toliko, kakor pa granat. Granate imajo kolosalen moralen in fizičen učinek. Po zraku šivajo s strašnim žvižgom, da ti otopi dušo in telo. Kjer padajo, se razlete s strašnim pokom in se razlete v stotine železnih kosov. Vsak tak kos prinese lahko smrt, ovoj sam pa predere 3 metre debel zid. Tudi rane, ki jih granate povzročajo, so hujše kakor one od pušk in krogel iz topov.

× × ×

Naše čete so ležale pred Šabcem več kakor tri tedne. Taktika je zahtevala, da naše levo krilo ne zavzame preje Šabca, dokler ne pride naše desno krilo v Mačvo. Ležali smo zahodno in severno od mesta. Med tem se je bil boj neprenehoma: enkrat s puškami, enkrat s topovi. Šabac je bil poln srbske redne vojske, kateri je zapovedoval srbski polkovnik. Njihove čete so ležale zahodno in severno od mesta za okopi v treh vrstah. Vse skupaj je postalo enolično, naši vojaki so si že želeli boja. Nekoliko spremembe so nam prinesli samo aeroplani, naši in srbski, ki so poizvedovali vojaške čete. Nekoč je priletel nad nas ruski aeroplan, ki je metal par tisoč metrov visoko v zraku letake, namenjene prebivalstvu mesta Šabac. Eden je padel tudi med nas, ki smo bili tostran Save. Na letaku so bile napisane s cirilico »najnovejše« vesti ruske vojske. Rusi hrabre srbsko armado, naj se nikar ne uda, ker ji bodo prišli na pomoč. Budimpešta da je njihova, Berlin da je obkoljen od zavezniških armad itd.

Na dan vernih duš je prišlo med nas novo življenje. Z jutranjo zoro se je začela strašna kanonada z obeh strani, ki je trajala 24 ur. Naši monitori so prvi začeli ogenj; streljali so neprenehoma ves čas in pošiljali tisoč in tisoč strelcev. Proti večeru je postajalo streljanje vedno hujše. Tresla se je zemlja, hiše in obzorje. Mislim, da je nastopil sodni dan.

Šabac sam je bil zavrt v gost dim. Naši topovi so streljali na mesto, kjer so stali srbski topovi. Tu in tam je izbruhnil požar. Ponoči, okoli dveh je nastal prav pekel. Nastali so strašni, nepozabni trenutki, katerih ne more nihče pozabiti, kdor jih je doživel. Mislim, da pada nebo na zemljo in da se je začel sodni dan. Zdelo se je, da ves Šabac z okolico 5 km naokoli gori. Glava se maje in kolena klečajo od peklenskega tulenja topov. Delala se nam je pred očmi tema, ko smo videli, da bruha iz 200 topov 200 ognjenih jezikov, da lete po zraku ognjene ptice in pojo granate svojo peklensko pesem. Srbske krogle so letele na našo stran kakor gost dež. Na nekaterih

krajih je Sava vsled strelav visoko vzkipela in dvigala vodo. Monitori so pluli nevtrajeno po Savi, razsvetljevali srbske postojanke, streljali in donali municijo semtertja. Vsa srbska stran je bila razsvetljena. Srbi so bežali iz okopov, ranjeni so se plazili po trebuhu, umirajoči so zdihovali in se vili v smrtnih bolešnih, zrak je napolnjevalo vpitje in jokanje, da so se nam oči rosile. Tupatam je kdo klical na pomoč, drugi so svetnike, ranjenci so prosili eden drugega pomoči, nekateri so se držali za srce, drugi so se plazili k Savi, da si z vodo oškrope rano. Vse to sredi strašnega peklenkega rjevanja topov, streljanja ročnih in strojnih pušk.

Višek boja je bil naš naskok! Trobente so zaječale in trobile na naskok, iz sto in sto grl je zaorilo: Hura, hura! Naši so naskočili srbske okope. Pred njimi gredo častniki s sabljami v roki: Naprej junaki, živela domovina, naprej v imenu božjem! Tako hrabre poveljniki armade v vseh jezikih. Nastal je boj in klanje, da se je zemlja tresla. Stal sem nekaj sto korakov zadaj v mrzli noči: Kri mi je oledenela v žilah in zdelo se mi je, da mi je srce zamrlo. Bije se strašen boj z bajoneti ob okopih, topovi streljajo v zadnje sovražne vrste.

Nastal je odmor za nekaj minut. Nato se je začelo iznova. Sovražnik začne bežati; izgubljen je vse tri vrste okopov, topovi streljajo nanj od strani in infanterija mu je vedno bližje za petami. Naši korakajo v mesto.

Naši vojaki veselo vzklikajo, sovražnik pa beži v neredu proti mestu Valjevo. Branitelj Šabca neki polkovnik z več častniki in moštvom je obkrožen od naših čet. Moštvo se je predalo, polkovnik se je pa ustrelil z lastnim revolverjem. Na carinski zgradbi ob Savi se je pa pokazala avstrijska zastava!

Dani se, boj je ponehal in Sava teče okrvavljena mirno naprej, kakor bi pela mirno pesem padlim junakom. Del naše vojske preganja sovražnika, drugi obvezuje ranjence in pokopava mrtve, tretji zbira vjetnike. Upehani so, izdelani in izmučeni; na obrazu se jim bere žalost. Solnce je zopet izšlo, po Savi vozijo zopet čolni, ki so tri mesece počivali. Šabac je padel, rodno mesto pokojne kraljice Drage Mašin.

Bojne molitve.

I.

Gospod, ne glej
na svilo in baržun
ničemurnih otrok,
ki ni še plačan njih račun
s poslednjim novcem
ne pred Teboj,
ne pred trgovcem.

Gospod, pogledj
sirote zgolj,
oblečene na pol,
vse prebledele kakor zid,
ko mraz in stid
pretresa jim kosti;
Gospod, v sirote se ozri!

Gospod, ne čuj
ovinjenih glasov
in divje pesmi
omamljenih duhov,
ki so jim grla
za Tvojo čast
se pozaprila.

Poslušaj zvon:
po mrtvih plaka vrh domov;
poslušaj izdih
prežalovanih vdov
in mater nevtolženih;
Gospod, poslušaj jok
objokanih otrok!

Gospod, ne šteje,
ne šteje števila tistih,
ki v trumah tisočstih
prše od životvornih vej,
beže od debla;
da žive še
bo smrt zagrebla.

Stopinje onih šteje,
ki v mučeniškem vencu,
kot jelen po studencu,
po Tebi hrepene.
Pod križem krvave:
Stopili so na Tvojo bridko pot —
Stopinje teh prešteje, Gospod!

Junštvo naših vojakov na jugu. — Srbi razpisali 30.000 dinarjev nagrade na glavo avstrijskega stolnika.

Iz pisma slovenskega rezervnega častnika v nekem hrvaškem polku posnemamo:

Vojake, ki sem jih vodil iz M. sem, Ti ne morem prehvaliti. So naravnost junaki,

Imam v kompaniji nekaj fantov, ki bodo dobili zlate in srebrne hrabrostne svetinje. Zgodilo se je n. pr., da je en fant naše stotnije prevozil v starem, napol razbitem čolnu celo kompanijo dobrovoljcev (250 mož) preko D. v strašnem sovražnem deževanju granat, šrapnelov in drugih krogelj. Napravil je to pot menda 75krat. Ko je že vse prepeljal in šel še po provijant, mu je granata razbila čoln in rešil je iz valov svojega tovariša, ki je bil z njim, ter spaval na sovražni breg k svoji kompaniji. Čoln je bil od krogelj zelo poškodovan, dobil je menda nad 500 lukenj.

Enakih junaških dejanj bi Ti mogel naštetati celo vrsto. Naša kompanija je že toliko pobila in polovila, da pridejo na vsakega našega vsaj trije Srbi. Temu ne boš morda hotel verjeti, pa je resnica.

Hočem ti omeniti par činov, katere je izvršila naša stotinja. Bilo je 16. pr. m., ko smo zasačili cel srbski polk v momentu, ko se je začel razvijati, da bi nas napadel. Otvorili smo strašen ogenj. Ostalo je na mestu nad 300 ljudi, drugi pa so bežali na vse strani. Bil je ta naš čin smrtno drzen, pa velikanskega strateškega pomena. Od takrat je naš bataljon še posebno zaslovel. Srbi so zvedeli za ime komandanta in postavili nagrado 30.000 dinarjev na njegovo glavo.

Drugi slučaj: Časopisje piše o zarubljenem celem bataljonu Srbov v Bosni. Tudi pri tem činu nismo bili mi nedolžni. Samo en vod naše kompanije je vlovil na zelo primitiven način 327 mož in tri oficirje. Enakih činov bi Ti lahko naštel še več, pa naj zadostujejo ti za sedaj. Iz tega boš razumel, da morala trupe vedno raste, da imamo vedno več fantov, ki se javljajo v najnevarnejše patrulje. Ili 50 korakov do sovražnika (v šumi seveda), je našim fantom »šport«.

Naprej ne morem pisati, ker moram vsak hip otvoriti ogenj na sovražnikove okope. — Pozdrave Tebi in znancem!

Pregled vojnih dogodkov

od 30. oktobra do 6. novembra.

Južno bojišče. Naše čete so zavzele celo Mačvo; srbska armada, ki je štela 5 divizij pod poveljstvom generala Stjepanovića, je prišla vsled našega navala čez Drino in Savo v tako nevaren položaj da se je le s hitrim begom rešila. Naše čete so do 31. oktobra po vrsti zasedle: **Ravanj, Črno Baro, Banovopolje, Radenković, Gluše in Tabanović.** V noči od 1. na 2. novembra so pa naše čete v naskoku vzele tudi **Šabac**, ko so preje — istotako z naskokom — zlomile sovražnikov odpor v močno utrjenih postojankah severno od Šabca in vrgle Srbe iz okopov. Od Šabca so se Srbi umaknili na gričevje južno in južnozapadno od tega mesta. Naše čete so jim nemudoma sledile in jih napadle. Boj se traja in se za nas zelo ugodno razvija.

Zal, da smo o priliki našega zmagovitega pohoda v Srbijo utrpeli težko izgubo: naš vojaški letalec nadporočnik **Sanchiz** je bil na poletu smrtnonevarno obstreljen, a je vendar še došel v naš tabor, kjer je pa 1. t. m. rano podlegel. Pred smrtjo ga je cesar brzojavnim potom odlikoval z vojaškim zaslužnim križcem.

Galicko-bukovinsko bojišče. Rusi se trudijo, da bi ustavili prodiranje onih naših čet, ki so jih bile vrgle z Ogrskega nazaj čez Karpat in jih pritirale do Pruta in Dnjestra, kakor tudi onih, ki so jih od zapada potisnile vzhodno in jih vrgle iz srednje Galicije do Sana, vzhodno od Przemysla in Starega Sambora. Glasom uradnih poročil so se vršili boji in se deloma še vrše: Krog Černovic, ki jih Rusi zama bombardirajo, severno od **Kutyja** (blizu galicko-bukovinske meje), kjer je bila poražena večja ruska kolona, pri **Skole**, kjer je bilo ujetih mnogo Rusov, pri **Rybniku** (južno od Drohobiza ob reki Stryj), kjer so našli huzarji napadli rusko municijsko kolono in ji vzeli vse vozove z municijo, v dolini reke **Stryj**, kjer so naši ujeli 500 Rusov in zajeli precejšen plen; posebno težki so boji severno-vzhodno od **Turke** in pri **Starem Samboru**; naši so tod iztrgali Rusom zelo važne in močne postojanke, a sovražnik se še vedno trdovratno upira. Na tem prostoru smo zadnje dni ujeli 2500 Rusov. — Ob **Sanu** se boji nadaljujejo; južno od mesta **Nisko** so Rusi z dvema zboroma prekorčili reko, a naši so jih po hudem boju vrgli nazaj čeznjo. V bojih ob **Sanu** so imeli Rusi velike izgube, posebno pri **Rozwadovu** (blizu izteka v Vislo). Južno od izliva reke **Wislok** so naši vrgli Ruse iz njihovih postojank zapadno od Sana in ujeli 1000 Rusov ter zaplenili veliko strojnih pušk. — Iz **krakove** trdnjave se civilno prebivalstvo na poziv oblasti začelo izseli.

Na **Ruskem Poljskem** naše čete krepko odbijajo vse ruske poizkuse, da bi jih ovirali na njihovem pomikanju na nove postojanke. Na **Lysu gori** (med Opatowom in Kielcami) so se uspešno postavile v bran proti močnim ruskim silam ter ujele 2200 ruskih vojakov in 20 častnikov. Nato so nadaljevale svoje pomikanje. Do kod je dospela nemška armada, ki je bila skupaj z našo prodira do Visle, se uradno še ni poročalo; nemški listi pa pišejo, da se je nanovo grupirala na črti **Kutno-Opatow** (zapadno oz. jugozapadno od Varšave).

Ob **vzhodno-pruski** meji se vrše težki boji, o katerih pa ni natančnejših uradnih poročil, ker se niso odločili. Pri **Szittkehmenu** so Nemci odbili ruski naval; pri **Bukalazovu** in **Vladislavovu** so pa Nemci navallili na Ruse. (Vsa tri navedena mesta leže na vzhodnoprusko-ruski meji.)

Francosko-belgijsko bojišče. Pri **Nieuportu** (ob belgijski obali) so zavezniški podrl zavornice kanala **Yser-Yper** in tako za moža visoko poplavlili z morsko vodo ozemlje južno od Nieuporta. Nemci so se iz poplavljenega ozemlja umaknili brez vsake izgube na ljudih ali blagu. Južno od **Dixmuidna** so Nemci zavzeli **Ramskapelle** in **Bixchoote**, južno od Ypresa pa **Sandwode** in **Messines**. Sicer so pa boji na tem zadnjem kosku Belgije tako trdni, da ni inhesni, da si nasprotniki trgajo iz rok vsako ped zemlje ter posamezni kraji kar po večkrat na dan menjajo svoje osvajačce. Ypres zavezniški (Belgijci, Francozi in Angleži) trdovratno drže. Nemci ga pa istotako trdovratno napadajo. Z močnimi napadi so začeli Nemci tudi na svojem desnem krilu. Zapadno od **Lille** Nemci korak za korakom napredujejo. Hudi boji so se vršili severno od **Arrasa** in zapadno od **Roya**. Velike vspehe so dosegli Nemci severnovzhodno od **Soissons** ob reki **Aisne**, kjer so zavzeli **Vailly**, **Chavannes** in **Soupir** in prekorčili **Aisne**. Nemci obstreljujejo tudi **Soissons**, južno od **Berry-au-Bac** (severno zapadno od Reimsa) in v **Argonih** Nemci počasi napredujejo. Med **Verdunom** in **Toulom** Nemci uspešno odbijajo vse francoske napade; ravno tako v **Vogezih**, kjer se je zadnje dni izjalovil francoski napad pri **Markirchu**.

Turško-ruska vojna se je nenadoma začela 29. oktobra s tem, da je turško vojno brodovje v **Črnem morju** napadlo rusko floto in potopilo rusko ladjo za polaganje min »Prute« in rusko topničarko »Kubanev«, več ladij pa težko poškodovale. Nato je turško brodovje odplulo pred ruske črnomoške luke: **Odeso, Sebastopol, Feodosijo, Novorossijsk** in **Batum** in jih bombardiralo. Turki so porušili v teh lukah nad 50 zalog žita in petroleja ter potopili ozir. zaplenili mnogo trgovskih in vojaških prevoznih ladij. Storijena škoda v lukah se ceni na 100 milijonov rubljev. V odeski luki so Turki vrhu tega potopili rusko križarko »Dnec« in še neko drugo križarko. Ruski car je nato takoj dal povelje, da ruska armada v **Kavkazu** prekorči mejo in napade Turke. To se je tudi zgodilo, kakor se je poročalo iz **Trapezunta** 1. t. m. Ob **Karaklisi** in **Ischanu** (na turškem ozemlju blizu kavkaške meje) so Rusi začeli utrjevati svoje postojanke, a so jih Turki glasom turških uradnih poročil — vrgli nazaj.

Angleško-francosko-turško sovražnost so se tudi že začele. 1. t. m. je angleška križarica »Minerva« obstreljevala turško luko **Akaba** ob turško-egiptovski meji in porušila fort, vojašnice, pošto in zaloge žita. 3. t. m. je pa angleško-francosko brodovje začelo obstreljevati **dardanelske utrdbe**, s katerih so turški topovi odgovarjali. Škode ni bilo na nobeni strani, ker je bila razdalja prevelika. 6. t. m. je Anglija uradno razglasila, da je **anektirala otok Ciper**.

Nad **Egiptom** je Anglija proglasila svojo suvereniteto in pripravila vse potrebno za obrambo **Sueškega** prekopa.

Diplomacija ob izbruhu rusko-turških sovražnosti. Ruski poslanik v Carigradu je že 30. oktobra zahteval od turške vlade potne listine in odpotoval iz Carigrada z družino in celokupnim posaniškim osebom 31. oktobra zvečer. Zastopstvo ruskih koristi na Turškem je Rusija poverila Italiji. — **Angleški poslanik** je zapustil Carigrad isti dan kakor ruski, **francoski poslanik** pa je odpotoval 1. oktobra. Tega dne je zahteval od turške vlade svoje potne listine tudi **srbski poslanik** in naznanil, da so diplomatske zveze med Srbijo in Turčijo prekinjene. Zastopstvo svojih koristi na Turškem je Srbija poverila amerišnemu poslaniku. Nato je Turčija odpoklicala svoje poslanike v Londonu, Parizu, Petrogradu in Beogradu.

Rumunija in Bolgarija sta izjavili, da ostaneta tudi v bodoče **nevtraln**.

Vojna na morjih. 31. oktobra je nemški podmorski čoln v **Rokavskem kanalu** potopil staro angleško križarko »Hermes«. — 4. t. m. je v zalivu **Jade** zadale na mino nemška križarka »York« in se potopila. Od 616 mož posadke so rešili nad polovico mornarjev. — 4. t. m. je nemška morska mina potopila en angleški podmorski čoln. — Anglija je 5. t. m. radi min zaprla celo Severno morje.

Pomorska bitka ob obrežju Chile.

Angleško poročilo o bitki pri Chile.

»Times« objavlja o bitki pri Chile: Štiri nemške križarke, med njimi »Scharnhorst« in »Gneisenau«, so napadle v nedeljo, ko se je pričelo mrčiti, angleške križarke »Good Hope«, »Monmouth«, »Glasgow« in »Otranto«. Boj se je bil blizu otoka **Santa Maria** in je trajal nad eno uro. Angleška križarka »Good Hope« je bila tako poškodovana, da je morala bežati, tudi križarka »Monmouth« je poizkušala bežati, a jo je neka mala nemška križarka zasledovala in potopila, ker je bila večkrat zadeta. Vsled viharnege vremena ni bilo mogoče izpustiti v morje rešilnih čolnov. Sodi se, da sta bili angleški križarki »Glasgow« in »Otranto« poškodovani, a da se je jima posrečilo radi njunine velike brzine v temi pobegniti. Nemci niso imeli nobenih težkih poškodb. Lahko ranjena sta bila dva moža na nemški križarki »Gneisenau«. Sklepa se, da se je cela posadka »Monmoutha« potopila.

Angleške ladje so hotele loviti nemške križarke. — Tudi velika križarka »Good Hope« se je potopila.

»Times« objavlja o pomorski bitki pri Chile še sledeče podrobnosti: Oklopna križarka »Good Hope« se je, ko so jo zadnjič videli, peljala s polnim parom proti obrežju. Sodi se, da je, ko se je potapljala, zavozila na skale in upajo, da so se častniki in mornarji rešili. Angleške ladje so se odpeljale v nedeljo, da love nemško ladje, ki so otvorile ogenj. Zdi se, da angleške ladje sploh niso prišle v dobro strelsko razdaljo. Križarka »Monmouth« je nadaljevala boj, dokler ni bila preluknjana. En trenutek je ležala ladja narobe, nato se je potopila. Nemci so napadli nato križarko »Good Hope«. Težki topovi obeh nemških oklopnih križark so z občudovanja vredno natančnostjo streljali. Križarka »Good Hope« je pričela na več krajih goreti. Njene zgornje zgradbe so bile odstreljene in topovi niso bili za boj več sposobni. Končno se je križarka »Good Hope« obrnila in je

rala v ladjo. Poznalo se je, da se je ladja potopila. Tudi križarka »Glasgow« je bila resno poškodovana in je pobegnila v Coronei. Nemške križarke »Gneisenau«, »Scharnhorst« in »Nürnberg«, ki so se nahajale v Valparaisu, so le malo poškodovane in so se 6. t. m. odpeljale. Poroča se, da sta se nahajali izven pristanišča križarki »Leipzig« in »Dresden« in štiri oborožene transportne ladje.

× × ×

Angleška oklopna križarica »Monmouth«, ki je potopljena, je bila dolga 134 m, široka 20 m, globoka 7-5 m. Imela je 22.189 konjskih moči, 9800 ton prostornine in 34 različnih topov. Posadka je štela v mirnem času 678 mož. V morje je bila spuščena 1. 1902.

Oklopna križarica »Good Hope«, ki se je, kakor poročamo na drugem mestu, tudi potopila, je imela posadke 900 mož in bila spuščena v morje leta 1901. Dolga je bila 152 m, široka 22 m, globoka 7-9 m. Obsegala je 14.100 ton in imela 31.071 konjskih moči. Na ladji je bilo 37 raznovrstnih topov, vozila je s hitrostjo 23 milj na uro.

Nemško brodovje napadlo angleško obrežje.

URADNO POROČILO O NAPADU NEMŠKEGA BRODOVJA NA ANGLEŠKO OBAL.

Berolin, 6. novembra. Veliki glavni stan poroča: Dne 3. novembra so naše velike in male križarice napadle angleško obal pri **Yarmouthu**, obstreljevale tamošnje obrežne utrdbe in nekatere male ladje, ki so se tam nahajale in ki očividno niso pričakovale napada. Močnejših angleških bojnih sil za obrambo tega važnega pristanišča ni bilo. Angleški podmorski čoln »D 5«, ki je najbrže sledil našim križaricam, je, kakor poroča angleška admiraliteta, zadel na mirno in se potopil. Načelnik admiralnega štaba pl. Pohl.

DRZEN NASTOP NEMŠKIH LADIJ.

Pojav nemških bojnih ladij ob angleški obali, je dogodek, ki se v svetovni zgodovini še ni pripetil. Nemške bojne ladje so se pojavile ob angleški obali, ne da bi to moglo zabraniti angleško brodovje, o katerem se trdi, da obvladuje morje. Priznati se mora, da je nemška mornarica res izborna in pa drzna. Vsakdo je pričakoval, da bodo Angleži obstreljevali nemška pristanišča, zgodilo se je pa ravno nasprotno.

NOVA POMORSKA BITKA?

Berolinska »Tageszeitung« poroča iz Rotterdama: Ob angleškem obrežju se je 6. t. m. zopet čulo močno gromenje topov. Sodiijo, da se bje zopet pomorska bitka.

Vihear napravil angleškemu brodovju mnogo škode.

Iz Stockholma: Angleškemu bojnemu brodovju, ki zapira Severno morje in vzhodno Atlantski ocean, je povzročil vihar težke izgube.

Vojska z Rusi.

Bitke na severu še niso odločene. Naše čete zavzemajo nove pozicije tako na Rusko-Poljskem kakor tudi v Galiciji. — Nemške čete se zbirajo za reko **Warto** in bo nova grupacija kmalu končana, kakor pravijo ruska poročila. Rusi so Nemcem do sedaj sledili do črte **Woclawsk—Lenczyca—Potrkow**, avstrijskim četam pa do črte **Kielce—Osich** (ob Visli). Armada generala **Dankla** nadaljuje svoje umikanje v nove pozicije.

Vsled ruskega prodiranja na Poljskem so se morale tudi naše čete, ki so bile ob spodnjem teku reke **San**, umakniti v južno-zahodni smeri, da zavzamejo položaju primerne nove pozicije.

× × ×

Dunaj, 6. novembra. (Uradno.) Včeraj na severu ni bilo borb. Gibanja naših čet v Ruski Poljski in v Galiciji so se neovirano od sovražnika vršila, kakor nameravano. Ako se Rusom na posameznih delih front kljub krajevno ugodni situaciji pridobljena tla zopet začasno prepuste, je to v splošnem položaju utemeljeno.

Namestnik šefa generalnega štaba: **pl. Höfer**, generalni major.

× × ×

Berolin, 6. novembra. Veliki glavni stan poroča: Na vzhodnem bojišču se ni nič bistvenega zgodilo.

× × ×

IZ PRZEMYSLA

piše slovenski vojak z dne 23. oktobra.

bra dalje. Sovražnik ponoči s topovi nič ne strelja, ker si ne upa. Le pridno molite za avstrijske vojake, da bi Bog blagoslovil naše orožje. Ne udajte so žalosti!

POSTNI PROMET V PRZEMYSLU PO OBLEGANJU.

Krakov, 6. novembra. Prva pošta po osvoboditvi Przemysla je dospela v trdnjavo 15. oktobra. Vsega vkup je bilo 60 poštnih vreč: pisem, časopisov, zavojev itd. — Uradniki so vso to množino odpravili v enem samem dnevu, da so adresati lahko takoj dobili svoje stvari.

RUSI ZOPET OBSTRELJEVALI ČRNOVICE.

Cenzurirani dunajski listi poročajo: Ruske čete, ki so utrjene na drugem bregu reke Prut pri Suczki in ki vodijo tam trdnjavsko vojsko, so v nedeljo od pol 6. do 6. ure zjutraj zopet obstreljevale Črnovice, ne da bi bilo mesto znatno poškodovano.

AVSTRIJSKI POLJAKI

so po načelniku poljskega kluba dr. Leonu poslali cesarju udanostno zahvalo. Zagonjavljajo da hočejo biti vedno združeni z monarhijo, v kateri dobe vsi narodi enake pravice.

VOJNI POLOŽAJ NA POLJSKEM.

Proti domnevanju o operacijah nemške armade na Poljskem, je priobčilo poveljstvo 5. nemškega armadnega zbora v nekem poznanjskem listu sledečo izjavo: »Potom neuradnih častniških poročil se je v javnosti zbudilo mnenje, da je neposredno pričakovati uspešnega napada na Varšavo. To mnenje ni pravilno. Nasprotno namreč stoji, kar tudi uradna poročila potrjujejo, zelo močne ruske čete južno in zahodno od Varšave, vsled česar ne more biti namen višjega vojnega poveljstva, istočasno nastopiti proti tem četam in obenem oblegati močno trdnjavo Varšavo.«

BARON SKODA V NEMŠKEM GLAVNEM STANU.

Praga, 6. novembra. »Narodny Listy« poročajo, da se je generalni ravnatelj Karol baron pl. Skoda na povabilo nemškega cesarja podal v nemški glavni stan.

ANGLEŽI O POLOŽAJU NA VZHODNEM BOJIŠČU.

»Times« poročajo o bojih na Poljskem: Koliko Rusov da stoji na bojišču, ne moremo povedati, a naš poročevalec piše, da so okroglo desetkrat močnejši, kakor je bila močna tista armada, ki jo je peljal Napoleon I. leta 1813. čez Njemen. Vpad v ozemlje vzhodno-pruskih jezer lahko počaka, da jezera zamrznejo, a v Galiciji se mora položaj že preje rešiti. V Galiciji poveljuje general Radko Dimitrijevič, zmagovalci pri Lozengradu, stoji mo na sproti krepke sile, a se drži. Če Rusi prodirajo proti zahodu, morajo biti sposobni, da detaširajo čete, ki lahko napadejo Avstrije. Mogoče je, da Rusi precejeno svoje zadnje zmage nad Avstrijo. Vojske z Napoleonom so dokazale, da se znajo Avstriji po najhujših porazih zopet organizirati.

NAČRTI BREZ AVSTRIJSKIH SLOVANOV.

Krakov. »Nova Reforma« prinaša na temelju pisanja poljskih listov neke načrte, ki jih misli Rusija izvesti. To se razume, da so to samo načrti, pa se jim ne polaga velike važnosti, ali zaradi zanimivosti jih reproducirajo vsi listi.

Tako prinaša »Kuryer Warszawski« z dne 28. oktobra iz Peterburga brzojav sledeče vsebine: V Moskvi je ustanovilo nekoliko slovanofilov društvo, kateremu je svrha agitacija za združitev češkega kraljestva z Rusijo.

PALACE VIŠJEGA ČASTNIKA IN NJE-GOVEGA SPREMSTVA V VOJNI NA SEVERU.

Iz pisma nekega višjega častnika posnemamo: »In tako sedim v jami, v nekem gozdu, ki smo si jo izkopali deloma v varstvo proti slabemu vremenu, deloma proti sovražni artiljeriji, ki nas primeroma pogosto obdaruje s sivimi bombami in granatami. Jama je 150 cm globoko v ilovnati zemlji izkopana, za streho ima posekana debela drevesa, na njih je dračje in 50 cm visoka plast zemlje, vhod v njo je na strani, obrnjeni od vetra: — to je naša jedilnica, pisarna in naše varstvo. Znotraj izgleda luknja kakor kak omnibus, — dve vrsti klopi in po sredi hodnik. Danes smo celo na enem koncu napravili nekako mizo, na kateri gori mesto doslej običajne sveče celo svetilka. Kajti tudi ob poldnevu je v naši palači popolnoma temno, ker okna se pač ne morejo napraviti in skozi mali vhod prihaja le malo svetlobe. V spalnici ležim s tremi drugimi častniki na slamah v mali luknji. A mi imamo vsaj mizo in dva stola, metem ko leže ostali gospodje v neki drugi luknji oziroma v neki lopki, katere okna so razbita, stene narejene iz desk, ki niso niti tesno skupaj zbite, streha pa je popolnoma

lahka. Poleg tega po žvižgajo kroglice nad nami in lastne havbice streljajo preko lope.

V RUSKEM GLAVNEM STANU.

Dopisnik lista »Times« ki biva v ruskem glavnem stanu, opisuje svoje vtise na sledeči način: »V moderni vojni ni nobene romantike. Mogoče si predstavljate glavni stan velike armade kot kraj, v katerem vlada mrzličava razburjenost, kjer sedi višji poveljnik — bled in utrujen za mizo, pokrito z zemljevidi, medtem ko grome zunaj topovi in se čuje topot konjskih kopit. A časi takih prizorov so minuli. Sedanja vojna je podobna velikemu obratu in ravnotako kakor ne sedi predsednik kake železniške družbe na lokomotivi, tudi višji poveljnik ne gre v bojno črto. Mehanizem velike ruske vojske ima svoje središče v nekem stranskem kraju zahodne Rusije. Tu živi v nekaj železniških vozovih kakih 100 mož, ki tvorijo generalni štab. Stotine milj daleč se razteza ogromna ruska bojna črta, od katere je vsak del zvezan z generalnim štabom potom brzojava. V tem odročnem kraju, daleč od bojne hrupa, delujejo možgani armade.« Dopisnik je bil tudi predstavljen velikemu knezu Nikolaju Nikolajeviču, ki je za carjem prvi poveljnik ruske armade. Opisuje ga kot moža velike postave, ki napravlja poseben vtis vsled svoje resnosti in priprostosti. Tudi življenje v glavnem stanu, piše dopisnik, je zelo priprosto. Samo na nekaterih malih znakih se pozna razlika med generalom in najnižjim uradnikom štaba. Pri štabu so trije veliki knezi, toda žive ravnotako kot ostali častniki. V glavnem stanu se prepoved vživanja alkoholnih pijač strogo izvaja.

ARTILJERIJA IN SEDANJA VOJSKA.

»Reichspost« poročevalec piše: Bitka na odprtem polju spada v zgodovinsko preteklost, in kakor sedanja, bo tudi vsaka bodoča vojna več ali manj podobna trdnjavskemu boju, boju za utrjene poljske postojanke. S tem se seveda izpremenil tudi način orožne uporabe. Pomen artiljerije stopa vedno bolj v ospredje, posebno pa je odločilna srednja in težka artiljerija. Bodočnost gre težkemu topu, in transportne težave, ki jih povzroča, pridejo spriču ugodnosti, ki jih nudi v boju za močno utrjene postojanke, komaj v poštev.

Vojni poročevalec »Neue Freie Presse« poroča o ruski artiljeriji, da je mnogo številnejša, kakor naša. Vsaka ruska pehotna divizija ima tudi eno artiljerijsko brigado s 6 baterijami po 8 topov. Vsak ruski armadni zbor ima poleg tega še dve bateriji po 6 možnarjev in navadno tudi še eno jahajočo artiljerijsko brigado s 6 baterijami po ima torej dve brigadi 7-62 centimeter-skih topov, to je 96 topov, 12 lahkih havbic oziroma možnarjev 12 cm in 12 topov lahke jahajoče artiljerije, skupaj 120 topov pri dveh pehotnih divizijah. Pri vsaki diviziji je torej pri Rusih artiljerija za polovico močnejša, kakor pri nas. Tudi v streljanju ni ruska artiljerija manj izvežbana kakor pri nas. Vizirske naprave pa so najbrže pri njih boljše, zato pa Rusi izborni presojo daljavo, kar dokazujejo izpovedi bojevnikov: Ze prvi strel Rusov je zadel. Pri tem je seveda vpoštevati, da se bojujejo Rusi navadno v skrbno pripravljenih pozicijah in imajo razdalje dobro zaznamovane.

RUSKI CAR PRI ARMADI.

Peterburg, 6. novembra. Peterburška brzojavna agentura poroča: Car Nikolaj je došel k armadi.

CAR IN MIR.

Dunaj, 5. novembra. Društvo trgovcev v Moskvi je brzojavilo carju, izražajoč mnenje, da bo pogajanje o miru šele tedaj možno, ko bodo ruske čete dospele do srca Nemčije. Car je brzojavno odgovoril, da se docela strinja s trgovci v Moskvi in da miru ni pričakovati, dokler ne bo sovražnik popolnoma uničen.

RUSI NEZADOVOLJNI Z ZAVEZNIKI.

»Giornale d'Italia« poroča iz Peterburga: Masa ljudstva ni spočetka niti verjela v vojsko, no, nazadnje se je sprijaznila z njo, čeravno je mislila, da bo izbruhnila šele leta 1916. ali pa 1917. Rusija se čuti zelo osamljeno. Skromna, suha uradna poročila ne dajo ljudstvu nobene prave slike o položaju na bojišču. O Angliji pravi ljudstvo, da je sebična, o Franciji pa, da je majhna in slaba. Največje breme te vojne da mora nositi Rusija, od katere pričakujejo končno zmago. Rusija se ne more na nikogar zanašati, kakor na svojo vero in svoje število čet.

PET DNI SKRIT V DIMNIKU.

Na jugovzhodu Przemysla se dviga samotno dimnik neke razrušene opake v zrak. Poveljnik našega avstrijskega voja, bivši častnik, ki je moral odložiti šaržo, je bil 5 dni skrit na vrhu dimnika. Imel je seboj hleb kruha, sa-

lamo in vodo, ter je s svojega stališča opazoval rusko artiljerijo ter telefonično poročal o svojih opazovanjih lastnim baterijam. Vsled tega je bilo mogoče Ruse vedno dobro obstreljevati. Imenovan je bil zopet za nadporočnika.

Kaj pa Italija?

Rim. »Corriere della Sera« poroča: General Ameglio je pojasnil kralju, da je političen položaj v Tripolisu negotov. Lahko se zgodi, da se razširi islamsko gibanje tudi v Tripolis. Zaradi napetega položaja v Etiopiji so se morali askarski polki odpoklicati in laških čet ni mogoče v Tripolis odposlati. Laški listi pišejo, da so prišli v taboru Beduini v Cirenajki nemški častniki. Beduini bodo sicer udarili proti Egiptu, vendar pa pomeni navzočnost teh častnikov tudi nevarnost za Italijo.

Haag. Iz Pariza poročajo, da name-rava odposlati laška vlada zaradi nemirov v Tripolisu eno brigado kavalrije in dve brigadi infanterije.

LAŠKI KRALJ NOČE BOJAZELJNIH MINISTROV.

Rim. Zasebno poročilo: Poslanca Sachi in Bissolati sta po avdienci pri kralju izjavila, da je vstop kateregakoli člana njihove stranke, ki hoče vojsko, v nov kabinet izključen. Iz tega sklepajo, da je kralj odločno za nadaljevanje laške politike nevtralnosti.

NOVA ITALIJANSKA VLADA.

Iz Rima se poroča, da se je nova italijanska vlada takole sestavila: Salandra predsedstvo in notranje zadeve, Sonnino zunanje zadeve, Martini kolonije, Orlando pravosodje, Carcano zaklad, Daneo finance, Ciuffelli dela, Grippo pouk, Cava-sola poljedelstvo, Zuppelli vojska, Viale mornarica, Riccio pošta. 5. t. m. so ministri prisegli kralju zvestobo.

ITALIJANSKI LISTI O NOvem MINISTRSTVU.

Rim, 5. novembra. »Giornale d'Italia« piše, da bo imelo novo ministrstvo, zlasti z ozirom na udeležitev Sonnina, veliko moči. »Tribuna« je zadovoljna zlasti vsled imenovanja Carcana za-kladnim in Orlando pravosodnim ministrom. Vse kaže, da bo list nasproti novemu kabinetu dobrohotno postopal. »Vita« piše, da je rešitev ministrske krize napravila v parlamentarnih krogih najboljši vtis ter da je pričakovati, da se ob otvoritvi zbornice okrog novega ministrstva strnejo vsi liberalci in vse frakcije velike konstitucionalne stranke.

Rim, 7. novembra. »Popolo Romano« poroča, da se je novi italijanski zunanji minister Sonnino izjavil za skupno sodelovanje z Avstrijo.

ITALIJA IN TURČIJA.

»Italia« piše: Nastop Turčije je za Italijo razvil vprašanje Sredozemskega morja. Zdaj se šele vidi, kako da je imela Italija prav, ker se ni enostransko zagrizla v jadransko vprašanje, kar jih je veliko želelo, ker zdaj je odprto važnejše vprašanje. Italija bo znala čuvati svoje koristi. — »Popolo Romano« piše: Italija bo ob novem položaju gotovo postopala previdno, a ni verjetno, da hoče Turčija škodovati koristim Italije.

ESSAD PAŠA SPORAZUMLJEN Z ITALIJANSKO VLADO.

Milan, 5. novembra. »Corriere della Sera« poroča iz Rima, da je prispelo v Valono samo 550 vajakov za Essad pašo. Vojaki so se odposlali vsled sporazuma med italijanskim poslanstvom v Draču in med Essad pašo, čegar razmerje z italijansko vlado je sedaj dobro. V uradnih krogih tej pošiljki vojaštva ne pripisujejo posebne važnosti, ker je četa malenkostna. Nekateri menijo, da bo četa ostala le malo dni v Valoni.

Obleganje Tsingtau.

Uradno se 5. t. m. poroča iz Tokia: Tsingtau se nadalje energično obstreljuje. Nemci so 3. novembra ponoči izpadli. Reuter poroča uradno iz Tokia: Sodi se, da se je avstriska križarka »Kaiserin Elisabeth« v tsingtauškem pristanišču sama razstrelila. Obstreljevanje se nadaljuje. (Previdno sestavljeno besedilo mora vzbuditi pozornost; berolinski listi zato poročila ne smatrajo zanesljivim.)

RAZSTRELITEV KRIŽARKE »KAISERIN ELISABETH« NI POTRJENA.

Na Dunaju merodajnim mestom ni došlo še potrdilo o istinitosti angleškega poročila, da bi se pred Tsingtauom sama razstrelila avstro - ogrska križarka »Kaiserin Elisabeth«.

ANGLEŠKE IN JAPONSKE ZGUBE PRED TSINGTAU-OM. — OBSTRELJEVANJE SE NADALJUJE.

London, 7. novembra. (Kor. ur.) Reuterjev urad poroča iz Tokia: Uradno se razglša: V bojih pred Tsingtau-om znaša-

jo angleške zgube 2 mrtva in 8 ranjenih, med temi dva majorja, japonske zgube pa 200 mrtvih in 878 ranjenih. Obstreljevanje Tsingtau-a se nadaljuje. Letalci mečejo bombe in letake, v katerih se svetuje prebivalstvu, naj se nikar ne udeležuje vojaških operacij.

Bitka na zahodu.

Poplave nemškega napredovanja niso pre-trgale.

Berolin, 5. novembra. »Amsterdamer Courant« poroča: Poplava kanala Yser sicer ovira nemško napredovanje, a ga ni pretrgala. Nemci so zasedli Moordschoote in Nieucapelle, južnovzhodno od Dixmuida.

Boji na belgijskem bojišču.

Geni. Po francoskih poročilih razvijajo Nemci pri Yperu velikanske sile. Če se jim njih poizkus posreči, se bo moralo francosko levo krilo umakniti. Če se bo pa ta silen naskok razbil ob odporu zaveznikov, se bo pa začela zopet dolgotrajna bitka, dokler ne bo eden nasprotnikov popolnoma upehan. Šele nove moči bi utegnile potem končno zmago priboriti.

Nemci prodirajo na treh točkah.

»Pester Lloyd« poroča iz Berolina: Nemci prodirajo na treh točkah. Pri Yper-su se gre za to, da se Angleži vržejo proti morju in se napravi prostor za operacije pri Kanalu. Angleški in francoski listi sami poročajo, da so vsi njihovi napadi tukaj brezuspešni.

Pri Arrasu skušajo Nemci prodreti levo krilo.

Pri Soissons skušajo dobiti v roke dolino Aisne in nje višine. Na vseh točkah pridobivajo polagoma tla.

Amsterdam. »Telegraaf« poroča z dne 3. novembra: Prednje straže zaveznikov si upajo celo do Rousselaere. Preteklo nedeljo so Nemci 3 km od mesta vjeli neki francoski oddelek. Hudi boji se bjejo ob železnici Ypern — Rousselaere v gozdnatem ozemlju. Nemci so se zakopali za drevjem. Angleške patrulje so prišle v nedeljo do kraja Lophem, 5 km južno od Brügge. Najbrže so hotele porušiti železnico Brügge — Rousselaere. Nemci so jih pregnali. — Iz angleškega vojnega stana poročajo, da so vrgli Angleži veliko svojih čet od reke Aisne na severno francosko obal. Nekateri so šli peš, drugi z avtomobili, tretji z železnico. Vse se je vršilo ponoči, da ni nasprotnik tega opazil.

Angleži tožijo o velikih izgubah.

London. »Daily Mail« poroča: Angleška armada je prestala težko preizkušnjo. Nekateri oddelki so izgubili eno četrtino moštva. Na nekaterih krajih smo res napredovali, ampak naše izgube so velikan-ske in treba jih bo izpopolniti, če nočemo pridobljene zemlje zopet izgubiti. Zdi se, da Nemci ravno na nas najhujše napade koncentrirajo. Nemci streljajo na nas s kroglicami nove vrste, ki širijo okoli strupen plin.

Boji pri Yperu.

Kristianija. »Morgenblad« poroča iz Londona: Nemci so baje svoje postojanke ob reki Yser med obalo in mestom Ypern zapustili. Kljub velikim naporom niso mogli južno od Yperna prodreti. Pač pa se vrše hudi boji med Zonnebecke in reko Lys. Nizozemski listi poročajo, da je mesto Ostende vsled obstreljevanja od strani Angležev zelo trpelo. Vsled poplavljenega ozemlja pri Nieuportu se je preneslo središče bojev v Roulers.

Petrolejske shrambe v Antwerpnu gorijo.

Dunaj, 5. novembra. »Rotterdamsche Courant« poroča iz Antwerpna, da od včeraj gorijo velike shrambe petroleja, last ameriške družbe. Ogenj preti tudi sedanjim zalogam. Iz strahu pred represalijami je 15.000 Antwerpenčanov zapustilo mesto.

Angleži pravijo, da je najhujše že »prestan«.

London. »Daily Mail« piše: Kakor francoski, tako je tudi angleški generalni štab tega prepričanja, da je »najhujše že prestan«.

Zavezniki so se najbrže zelo zmotili. Najhujše za Angleže in Francoze šele pride.

Zavezniki zapuste Flandersko.

Iz Berolina poročajo: Izpraznitev Flanderskega od strani zaveznikov pričakujejo v prihodnjih dneh, ker je odporna sila belgijske armade popolnoma zlomljena.

Nemški letalci nad Doverjem.

Nemški letalci so vrgli na Dover 15 bomb. Obrežne naprave so zelo poškodovane.

Angleško brodovje zopet obstreljuje belgijsko obal.

Rotterdam, 7. novembra. Sopomoč angleškega brodovja ob obali je zopet silnejša. Čuje se močna kanonada.

Francoska letalca se ponesrečila.

Yssiles Moulinax. (Kor. urad.) Francoska stotnika Faure in Reny sta se smrtno

ponesrečila pri padcu aeroplana. Vzrok nesreče ni znan.

Prezrni nemški letalci.

Genl. Zasebna poročila javljajo, da so pred mestom Furnes v Flandriji med defiliranjem belgijskih čet pred kraljem Albertom, predsednikom Poincaréjem in vrhovnim poveljnikom Joffrejem vrgli nemški letalci več bomb na čete. Učinek ni znan.

Angleške obmorske čete so brez municije. Nemci so dva letalca, ki sta nesla prošnjajo za municijo, izstrelili iz zraka.

Proti belgijski policiji.

Nemci so naložili Bruslju novih 5 milijonov vojne kontribucije, ker sta bila dva policista nasilna proti neki Nemki. Groze, da bruseljsko mestno policijo nadomeste z nemško.

Sodba švicarskega lista o položaju na francoskem bojišču.

Zürich. Vojaški sotrudnik lista »Berliner Bund« piše: Če opazujemo položaj na zahodu z vojaškega stališča, se zdi, da bo končna zmagala na strani nemške armade. Začela je sicer vojsko ob reki Aisne z defenzivo, ampak počasi je napravila velikopotezne akcije, da sovražnika utruji. Nemška armada je uredila za seboj vse zveze, je popravila železnice in oborožila osvojene trdnjave, da bo pri izbruhu nove bitke mogla nove francoske trdnjave vzeti.

Nemci prodirajo pri Arrasu.

Genl. (Kor. urad.) Francoske postojanke na črti Armentieres in Arras so zelo ogrožene.

Boji za Reims.

Amsterdam. Neki francoski častnik piše v angleških listih: Že cel mesec ležimo zakopani za okopi. Komaj 500 do 600 metrov daleč od Nemcev, s katerimi se gledamo iz obličja v obličje. Naprej nismo prišli niti za en korak. V večernih urah postane živahnost; nemški težki topovi začno z ognjem, kakor bi nebo gorelo, mi pa odgovarjamo. Noč je mirna; iz nemških okopov se čuje samo šepetanje, nemški duhovnik moli večerno molitev. Po molitvi začno Nemci igrati in peti svoje pesmi.

Pred Verdun

so došli 42 cm. oblegovalni topovi.

Katedrala v Soissonu v nevarnosti.

Po katedrali v Reimsu izpostavljajo sedaj Francozi na enak način tudi katedralo v Soissonu, da jo poškodujejo francoski topovi.

50.000 Indijcev pripravljenih za odhod.

Rim, 7. novembra. V Neapelj došli potniki pripovedujejo, da je v Bombaju pripravljenih 50.000 Indijcev za odhod v Marseille.

Francoska vlada ostane v Bordeauxu.

Pariz. Francoska vlada ostane v Bordeauxu.

Ujetniki v Nemčiji.

Berolin. Uradno se poroča: Do 1. novembra so ujeli Nemci: 3138 francoskih častnikov in 188.618 mož; 3121 ruskih častnikov in 186.779 mož; 537 belgijskih častnikov in 34.907 mož; 417 angleških častnikov in 15.730 mož. Skupaj 7213 častnikov in 426.034 mož. Lepa armada!

× × ×

»Hilf der Heimat«

Berolin, 6. oktobra. (Koresp. urad.) Wolffov urad poroča 6. t. m. iz velikega glavnega stana dopolne: Naše prodiranje severozahodno in južnozahodno od Ypresa dobro napreduje. Tudi pri la Bassée severno od Arrasa in v Argonih smo pridobili tla. Med težkimi izgubami za Francoze so osvojile naše čete važno opiralno točko v gozdu (bois) Brule, ki leži jugozahodno od St. Michela.

Najvišje armadno vodstvo.

Španski kralj v Bordeauxu.

Madrid. Španski kralj potuje v Bordeaux.

Vojska s Srbi.

HRABROST KRANJSKEGA ČRNO-VOJNIŠKEGA POLKA.

Oberst Karpellus, ki je kot podpolkovnik poveljeval našemu črno-vojnemu polku št. 27, a je med tem postal polkovnik in poveljnik brigade, kateri pripada imenovani naš polk, je pisal te dni deželnemu glavarju dr. Šusteršiču pismo posebnega značaja, v kojem se nahaja med drugim tudi sledeči odstavek:

»Menim, da naredim Vašemu preblagorodju veselje, če si usojam sporočiti, da so bile pred par dnevi v armadnem povelju ekselence Potioreka pohvaljene črnovojne čete in posebej polk št. 27 za način, kako so izvršile velike naloge, ki so jim bile stavljen in kako so se kosali s svojimi mladimi

tovariši. Kot neposredna priča lahko dodam, da so se mnogi častniki in vojakji tega polka v izvršenih bojih prav posebno odlikovali.«

Izredno pohvalo naših vrljih kranjskih črnovojnikov bo gotovo cela dežela vzela z iskrenim veseljem in ponosom na znanje. Vrlji, deloma že priletni kranjski možje so pokazali, da so kos vsem vojnim nalogam in spolnilo se je pesniško prerokovanje vrliga Belokranjca Orliča, ki je ob odhodu našega črnovojne polka, kateremu pripada kot korporal, v vlaklu še slovesno obetal:

»Zdaj boš videl, Srbin Ti, kaj se pravi kranjska krila«

In zapodili so naši junaški črno-vojniki Srbina iz Bosne in preko Drine nazaj v srbsko gorovje ...

SAMOUOMOR GENERALA STEPANOVIČA.

Iz Sofije se poroča: Usmrtil se je srbski general Stepanovič, katerega armada je avstroogrška armada popolnoma uničila. Po v Sofijo došli poročili je bil general v boju lahko ranjen in se nahajal v nevarnosti, da ga ujamejo; vsled česar se je ustrelil. Srbska vlada je hotela to prikrihati, a je to dopisnik nekega bolgarskega lista poročal iz Niša v Sofijo.

Še ena angleška oklopnica potopljena.

London, 7. novembra. (Kor. ur.) Listi poročajo: Oklopnica »Vinebran« je nemška križarica »Leipzig« ob obrežju Chile zaplenila in potopila. Moštvo je na varnem.

Mobilizacija Bulgarije.

Sofija. Vojno ministrstvo je sklicalo šest rezervnih razredov v treh razporednih serijah na vojaške vaje, nakar se rezervisti odpuste.

PROSTA VOŽNJA ZA BOLGARSKE LADJE V ČRNEM MORJU.

Nemški listi razširjajo vest iz Sofije, da je Turčija dovolila prosto vožnjo po Črnem morju vsem bolgarskim bojnim in trgovskim ladjam.

Buri upajo na zmago.

Burski general Pedson je o položaju zastopniku »Continental Times« izjavil: Znam čitati med vrstami angleških poročil. Vem, da so Angleži desetkrat na slabšem, kakor se to javno priznava. Vsak Bur bo ubogal hrabre burske poveljnike De Weta, Beyera in moje prejšnje tovariše. Cela južna Afrika se bo otrešla sovražne angleške vlade. Začasna vlada je že postavljena s sedežem v Heilfronn, kar je zelo znatno, ker Heilbronn ni kak neznaten kraj, marveč leži ob železnici in dokazuje, da se ustaši ne boje, da bi ne dosegli uspeha. Voditelji burskih vstajev izjavljajo, da gredo v boj s klicem: »Afrika Afričanom« in upajo, da do Božiča preženo Angleže iz Afrike.

Najnovejša poročila.

NEMŠKA KRIŽARICA UNIČILA 12 ANGLEŠKIH PARNIKOV.

V Liverpool je došlo moštvo 12 angleških parnikov, katere je uničila nemška križarica »Karlsruhe«.

ANGLEŠKI ADMIRAL NASTOPI SLUŽBO.

London. Admiral Scott je zopet nastopil svojo službo.

GRKI POLAGAJO MINE.

Atene. Grki so pripravili mine, da zapro vhod v luko Sáros.

ZGUBE NA PODMORSKEM ČOLNU »D 5«.

London, 7. novembra. (Kor. urad.) Admiraliteta poroča: Na podmorskem čolnu »D 5« je, kakor se zdi, zgubilo življenje en častnik in 20 mož.

PORTUGALSKA UVEDLA PREISKAVO ZARADI OBMEJNE BOJEV MED NEMCI IN POTUGALCI.

London. »Times« poroča iz Lizbone: Portugalska vlada je uvedla preiskavo, da dožene pravi povod zaradi obmejnih bojov med nemškimi in portugalskimi četami v južni Angoli. Padla sta baje dva nemška častnika.

VLADA V CHILE BO VAROVALA NEUTRALITETO.

London. Poslanik države Chile poroča, da je vlada v Chile vse potrebno ukrenila, da nevtalitetu varuje. Vlada se je poslužila svojih vojnih ladij, da eskortira kupčijske ladje, ki so pod zastavo neke vojskujoče se države prihitile v teritorialne vode in ki so jih najbrže sovražne križarice zasledovale. To varstvo da se je dalo dvema angleškima parnikoma.

Dnevne novice.

+ Naš cesar in vojska. Z Dunaja se poroča: Ob začetku vojske se je cesar stalno nastanil v schönbrunnskem gradu, ki je strogo zaprt zunanemu svetu in katerega le redkokdaj zapusti, kvečjemu kadar gre obiskat ranjence. Vlada se izvrstno počuti, je svež in dobro razpoložen, ima jako dober tek in nobene sledi o katarju, ki se drugače v tem času pri njem redno pojavlja. Med 1. in 2. uro popoldne se cesar vsak dan izprehaja v zaprtem vrtu, ki je prirejen v grajskih prostorih. Vsak, kdor ima priliko, da ga med tem sprehodom opazuje, občuduje njegovo gibko in svežo hojo, ki je nekaj izrednega v toliki starosti. Po sprehodu se poda cesar zopet v svojo delavnico, kjer reši popoldan došle akte, ki jih ob 5. popoldne prinaša na dvor kurir na konju. Sicer se pa vladar drži svojega običajnega dnevnega reda. Ob 8. zjutraj pridejo k njemu člani cesarske hiše, ki so se priglasili k avdijenci, potem sledi običajno poročanje in sprejem tega ali onega ministra ali resortnega načelnika. Sedaj se pri cesarju pogosto oglašajo vojni ministri v spremstvu generalštabnega častnika, ki ima s seboj cel tovor načrtov in zemljevidov, na podlagi katerih obvesti cesarja o položaju na različnih bojiščih. Večinoma so to majhni podrobni načrti, skice, na katerih so zaznamovane najmanjše podrobnosti, ki bi se laiku zdele brezpomembne; nad podlagi teh skic ima vladar tako popoln pregled nad vsakokratnim vojnim položajem, kakor bi bil sam osebno navzoč na bojiščih. Cesar z velikim zanimanjem sledi izvajanjem poročevalca in vpleta vmes svoje opazke. To poročanje traja časih po celi dve uri.

— Vojna pošta. Od 8. novembra naprej je mogoče pošiljati poštne zavoje samo sledečim številkam vojne pošte: 11, 31, 39, 51 in 186.

— Generalni major pl. Mattanovich povišan za podmaršala. Generalni major Ervin pl. Mattanovich je povišan za podmaršala.

— Za polkovnike so imenovani od 17. pešpolka sledeči podpolkovniki: Leonhard Rebhahn, Karel Breindl in Ludvik Kneifel.

— V seznamu izgub št. 46. sta: Praporščak Gregorič Egon, 70 pp., iz Ljubljane, mrtev; kadet Zobec Janez, 70. pp., iz Dolenjev pri Kočevju, ranjen.

— Vojaški dan. Vojni oskrbovalni urad vojnega ministrstva je poslal vsem deželam naročilo, da pravočasno poskrbe za božično darilo našim vrlim vojakom na bojišču. Prirede naj se 2. decembra ali pa naslednje dni v spomin nastopa vlade našega cesarja »vojaški dnevi«, na katerih naj se zbirajo darovi in pa prodajajo razni predmeti, ki jih je v spomin na vojsko založil vojni oskrbovalni urad. V ta namen naj se v vseh okrajih in večjih krajih ustanove krajni odbori.

— Da ustrezemo nekaterim naročnikom »Ilustriranega Glasnika«, naznanjamo, da bomo zemljevid evropskega bojišča znova natisnili in ga posamno prodajali po 20 vin. komad. Novi naročniki ga dobe brezplačno. — Upravništvo »Ilustriranega Glasnika«.

— Povišanje cen užgalicam po trafikah. Zveza tobačnih trafikantov v Avstriji naznanja, da bo odslej veljal en zavoj užgalic v trafikah 3 vinarje.

— Kolera. Notranje ministrstvo poroča z dne 6. novembra: Na Dunaju se je dogladno 24, v St. Pöltnu 2, v Gradcu 2, v Thalerhofu pri Gradcu 7, na Češkem 4, na Moravskem 7 in v Galiciji 61 slučajev kolere.

— Umrl je v Trstu ljubljčan g. Peter Matos, c. kr. poštni oficijal.

— Kolera v Celovcu. Med vojakji je obolelo za kolero že enajst oseb. Med 10. oktobra došli ranjenci so oboleli za kolero trije vojakji.

— Stavka pekov je v Osjeku. Peki nočejo peči takega kruha, kakršnega od njih zahteva oblast, Osjek je že tri dni brez kruha.

— Povodnji na južnem Tirolskem. V spodnjem delu doline Etsch so radi deževja potoki prestopili bregovi. V Tridentu so kleti pod vodo. Fersenbach je podrl dva mosta, poplavljen je polje in uničil cesto pri Perginu.

— Cerkveni vlom. V noči od 30. do 31. oktobra so v svetogorski podružnici Šemnik nad Zagorjem ob Savi vlomili neznani tatovi, istočasno še v dve kapeli v bližini. Cerkveno okno so vlomili med svojim »delom« zagnili z mašno albo, odprli vse v zakristiji ter prebrskali, a denarja ni bilo, kakor so pričakovali. Za spomin so vzeli s kelihom pateno in jo vso skupaj zvili ter pustili. Znamenje časa!

Ljubljanske novice.

Ij Vlom. Danes ponoči je bilo vlomljeno v barako pri sv. Jakoba mostu. Tatovi so vzeli iz barake vse slaščice in 60 kron denarja. Žena je stala zjutraj vsa obupana pred prazno barako. Tatovi so morali biti

precej izurjeni v tem poslu, sicer bi jih moral slišati stražnik, ki vedno stoji na drugem koncu mosta. Brezmiselno je pa seveda tudi, da pusti prodajalka blago čez noč v baraki, posebno pa še denar.

Uradno nemške poročilo o boju pri Chiloki obali.

Berlin, 6. oktobra. (Koresp. urad.) Wolffov urad poroča uradno 6. t. m.: Kakor uradno poroča angleški tiskovni urad, je 1. t. m. naše brodovje križark blizu chilenskega obrežja uničilo angleško oklopno križarko »Monmouth« in nevarno poškodovalo oklopno križarko »Good Hope«. Mala križarka »Glasgow« je poškodovana ušla. Na nemški strani so se udeležile boja Njegovega Veličanstva veliki križarki »Scharnhorst« in »Gneisenau« in male križarke »Nürnberg«, »Leipzig« in »Dresden«. Naše ladje, kakor se zdi, niso ničesar trpele.

Namestnik generalnega štaba: von Behnke.

Kakor poročamo na drugem mestu, je križarka »Good Hope« tudi uničena.

Turčija v vojski.

ZAKAJ JE TURČIJA POSEGLA V VOJSKO.

Carigrad, 6. novembra. Že pred 14 dnevi je izjavil neki turški visoki uradnik, da je udeležba Turčije v svetovni vojski potrebna in neizogibna, kajti če bodo z Angleško zvezane države diktirale mir, je Turčija izgubljena. Angleška bi zasedla Mezopotamijo, Francoska Sirijo, Ruska pa Armenijo. Kar bi Turčiji ostalo, bi bilo popolnoma odvisno od milosti Angležev. Povzdiga Orienta in približanje k evropski kulturi se pa ne more doseči s tem, da se Turčijo podvrže, ampak le z mirno zvezo samostojnih evropskih narodov s samostojnim Orientom. Mohamedanski narodi so zrelji za lasten državni razvoj, Seveda potrebujejo evropskega vpliva, pomoči in kapitala.

TURKI O PREKINJENJU DIPLOMATIČNIV ZVEZ Z RUSIJO.

Iz uradne turške strani se izvaja, da se o odjenljivosti turške diplomacije v zadnjih pogajanjih z Rusijo ne more niti govoriti. Porta izjavlja, da je »Rusija sama kriva, da so bile potopljene njene ladje in da so se obstreljevale njene trdnjave ob Črnem morju. Zahtevala je, da naj se kaznuje poveljnik ruskega brodovja. Zveze so se nato prekinile.

NEMČIJA IN TURČIJA.

Kopenhagen. »Politiken« smatra udeležitev pri evropski vojski od strani Turčije za diplomatsko zmago Nemčije. Nemški diplomat, finančniki in častniki so čisto po metodi na to delali, da so Francoze sčasoma izpodrinili. Nemčija je postala vojaški in politični svetovalec sultana.

ANGLIJA OFICIJELNO NAPOVEDALA TURČIJI VOJSKO.

Posebna izdaja »Londoner Gazette« je dne 5. t. m. naznanila, da je Anglija Turčiji napovedala vojsko.

VOJNA NAPOVED FRANCOSKE TURČIJI.

Bordeaux, 6. novembra. Minister za zunanje zadeve je objavil sledečo noto: Turško brodovje je napadlo neko francosko trgovsko ladjo in jo težko poškodovalo. Pri tem sta bila ubita dva Francoza. Turčija tudi ni odstranila nemške vojske in mornariške misije. Zato je dolžnost francoske vlade izjaviti, da je vsled tega nastopa turške vlade nastopilo vojno stanje med Francosko in Turčijo.

BOJI V KAVKAZU.

Carigrad. Hakkikat piše, da so se vršili prvi boji z Rusi v ozemlju Kijkin. Rusi so bili na teh krajih vrženi nazaj.

OBSTRELJEVANJE DARDANEL.

»Vossische Zeitung« poroča iz Atene: V tork ponoči se je peljalo angleško-francosko brodovje proti utrdbi Kumkale, ki leži na azijskem bregu. Odstranilo se je, ko so v utrdbi izstrelili nekaj slepih strellov. V sredo zjutraj se je pričelo obstreljevanje, ki je trajalo do opoldneva. Angleške ladje so izstrelile 70 strellov. Atenski listi sodijo, da se ne namerava s silo udreti v Dardanele, pred katerimi so zasidrane tri velike angleške oklopnice, tri križarke, 14 torpednih rušilcev in malih ladij.

OBSTRELJEVANJE SEBASTOPOLJA.

Kodanj, 6. novembra. Neko poročilo iz Pariza pravi, da so se neke turške bojne ladje nenadoma pojavile pred Sebastopoljem in pričele obstreljevati mesto. Obstreljevanje še traja.

ANGLEŽI UTRJUJEJO SUEŠKI PREKOP.

Rim, 6. novembra. Pri vožnji skozi sueški prekop je videl parnik »Roma« na egiptovski strani angleške in indijske čete utrjevati obrežje. Na vsakih 100 metrov so postavljale močne utrdbe s težkimi topovi. V Port Saidu so govorili častniki

»Rome« z nekim laškim inženirjem, ki jim je povedal, da imajo Turki na nasprotnem bregu pripravljenih 80.000 mož.

OJAČENJE TURŠKIH ČET OB SUEŠKEM PREKOPU.

Berolin, 6. novembra. Turške čete ob sueškem prekopu neprestano ojačujejo. Turki so sedaj že v premoči nad tamošnjimi angleškimi četami.

TURŠKO PRODORANJE NA SINAJSKEM POLOTOKU.

Carigrad, 6. novembra. Turške čete, ki so skupno s 3000 Beduinov prekorale egiptovsko mejo, so pričele svoje operacije na raznih od Angležev zasedenih točkah. Beduini so napadli nekatere postojanke in te sedaj neprestano vznemirjajo, vsled česar so operacije turških čet olajšane. Zadnji napad je imel uspeh, da so bili Angleži prepodeni iz Beir-Sabe pri Nachelu na sinajskem polotoku. Kraj so nato zasedli Turki.

ANGLEŽI PREMAGANI PRI AKABI. — RUSI OBSTRELJEVALI DVE TURŠKI PRISTANIŠČI.

Carigrad, 7. novembra. Uradno poročilo glavnega stana poroča z dne 6. t. m.: Včeraj pri ruski armadi ni bilo opaziti nikakvih gibanj. Angleži so že drugič izkrcali pri Akabi svoje čete, pa so jih naši orožniki in rodovi napadli. Potem ko so angleški častniki padli, so Angleži pometali proč municijo in zbežali.

Danes dopoldne je rusko brodovje dve uri obstreljevalo Zungulak in Kozlu ob Črnem morju. V Kozlu je bila potopljena ladija »Nihea«, last Grka Asfanitides-a. V Zungulaku je bil porušen francoski del mesta, francoska cerkev, francoski konzulat in dve hiši. Sicer ni nobene škode.

Carigrad, 7. novembra. »Terdjoumam Hakkikat« poroča: Dva turška podmorska čolna sta včeraj zapustila Dardanele, da poizvesta, kje se nahaja rusko brodovje. Ker pa ruskega brodovja ni bilo v bližini Dardanel, sta se vrnila.

NASTOP ANGLEŽEV IN TURKOV V EGIPTU.

»Vossische Zeitung« poroča: 30.000 mož angleške teritorialne armade stoji že pod zastavami v Egiptu. Turške čete še niso prekorale egiptovske meje. Vojno stanje med Turčijo in Rusijo v deželi še ni znano, ker je cenzura časopisja silovito stroga.

RUSIJA ODKLANJA PERZIJSKI ULTIMAT.

Rusija je sklenila, da odkloni perzijski ultimatus. Ruske čete v Perziji so pomnožene na vojno stanje. V Teheranu so demonstrirali proti Rusom. Na mošejah so nabiti lepaki, ki pozivajo na vstajo proti Rusom. Mohamedanska duhovščina propoveduje v mošejah sveto vojsko ob strani Turčije proti Rusom in proti Angležem. Ob meji so se pri Tebrisu bili prvi krvavi boji.

PERZIJA NEUTRALNA.

Bordeaux. (Kor. urad). Perzijska vlada je dne 3. novembra izjavila, da je nevtralna.

KEDIVE Odstavljen.

»Frankfurter Zeitung« poroča iz Carigrada: Angleži so odstavili podkralja Abas pašo in imenovali njegovega strica Husein Kamela za kediva. Zveze z Egiptom so popolnoma prekinjene.

250.000 TURKOV PROTI EGIPTU.

Berolin, 6. novembra. Neki iz Carigrada došli Švicar poroča listu »Neue Züricher Zeitung«, da so turški vojaki popolnoma opremljeni za pohod skozi puščavo. Vsi imajo lahke čelade, priprave za prevoz pitne vode in težkih topov. Splošno se sodi, da nameravajo Turki poslati tudi preko Rdečega morja svoje čete v Egipt, da povzročijo tam vstajo. Število proti Egiptu namenjenih čet znaša 250.000 mož ne všteti še tisoče regularnih Beduinov.

NEMCI DALI TURKOM 200 MILIJONOV.

»Times« poročajo iz Kodanja, da je prejela Turčija od Nemčije za njeno pomoč 200 milijonov.

Vojska v Mehiki.

El Paso. General Villa je dal zapreti več članov mehikanskega konventa, izbral je začasno vlado in maršira proti Mehiki. General Caranca je izjavil, da bo generala Villa z vsemi sredstvi pobijal. — Reuterjev urad poroča, da se je bil med obema 20 milj južno od mesta Aguascalientes hud boj. Omenjeno mesto je sedež začasne vlade generala Ville.

NOVE VOLITVE V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Pri volitvah v zvezni kongres so obdržali demokrati v zveznem senatu svojo dosedanje večino. Tudi v poslanski zbornici so ohranili demokrati večino, ki se je nekoliko zmanjšala.

Družbenik Marijin. Ta dolgo pregrešani in zaželjeni molitvenik za Marijine družbe je ravno izšel v novem natisu. Oblika in zunanja oprema je priročna; cena ostane ista kakor pri prvem natisu in sicer 1 K 50 vin. za v platno vezan izvod z rdečo obrezo in 2 K 30 vin. za vezan izvod z zlato obrezo. Cena za najfinejšo vezavo znaša 2 K 80 vin. Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Če hočete

svoje izdatke skozi nekaj mesecev skrajšati za par kron

dobite

od nas pojasnilo glede nakupa turške srečke. V najneugodnejšem slučaju se vam večji del prihranka povrne, v srečnem slučaju pa zmorete že dne 1. decembra zadeti

400.000 frankov! 3077

Srečkovno zastopstvo 11, Ljubljana.

Službe išče kot

gospodinja

24 letna vdova, zmožna vseh opravil in slovenskega in nemškega jezika. Najraje kje na deželi. Sprejme tudi boljše gostilno na račun. Ponudbe pod »December 3103« na upravo lista.

Pšenico

lepo in domačo

plačujem po izredno visoki ceni
K 45- za 100 kg prosto Kranj
Vinko Majdič, valjni mlin v
Kranju. 3111

Orehe-slive

I. vrste, zdravo ter le dobro sušeno blago

kupuje

v vsaki množini po solidnih najvišjih cenah
tvrdka Iv. A. Hartmann nasl. Aug. Tomažič, v Ljubljani. —

Tudi KROMPIR

cele vagone se kupuje ter po solidnih, primer-
nih cenah zopet oddaja. 3120

Prodaja.

Dne 17. novembra 1914 dopoldne ob 10. uri se vrši v Kočevju prostovoljna prodaja zemljišča v konkurzu se nahajajoče Amalije Schleimer, vlož. št. 369 k. o. Kočevje, obstoječe iz stavbene parcele št. 157 in na njej stoječe hiše št. 99 v Kočevju, v kateri se nahaja žaga in mlin z vzdanim bencinovim motorjem. Izključna cena je K 20.000.—, pod katero se ne prodaja.

Dražbeni pogoji so na upogled pri c. kr. okrajnem sodišču v Kočevju, v sobi št. 4. 3112

Izšla je prva skupina 16 različnih novih, krasnih

vojnih razglednic

s slovenskim besedilom, pod naslovom:

Vojska v podobah

ki se dobivajo od danes nadalje po 10 vin. komad, in od katerih čisti donos je namenjen v dobrodelne svrhe sedanje dobe.

Glavno razprodajo so prevzele tvrdke: »Katoliška Bukvarna« in »Prodajalna Katol. tisk. društva« ter veletrgovina I. Samec-Petričič v Ljubljani, na katere naj se izvolijo obrniti p. n. ljubljanski in zunanji razprodajalci. —

V zavitkih po 16 različnih razglednic za 1 K s poštnino vred se dobe tudi pri upravi »Bogoljuba« v Ljubljani.

Skupine so posebno primerne za razpečavanje razglednic med znanci in prijatelji po deželi. — Tej prvi skupini sledi kmalu druga. — Slovenci, segajte po njih v svoji p. n. po-
žrtvovalnosti in zahtevajte jih po vseh domačih trgovinah.

Jemljem v najem

KONJE

za vožnjo tovorov. — Ponudbe sprejema
spediter Ranzinger. 3118

3122 Zatekel se je dolgorep

pes fermač

ki sliši na ime »Plut«, znamka ima številko 737. Kdor bi ga našel, naj ga pripelje na Mar. Ter. cesto v Kolizej, vrata št. 8.

Iščem dobrega

sedlarskega mojstra

Oženjeni, vojaščine prosti in ne prestari imajo prednost. Nastop in plača po dogovoru. — Ponudbe pod »Sedlar 3119« na upravnishvo tega lista.

Izurjen knjigovodja

je v svojih prostih urah

proti mali odškodnini na razpolago. — Ponudbe na naslov: »A. B.« na upravnishvo »Slovenca«. 3109

IŠČE SE

MEBLOVANA SOBA

v novi hiši z razgledom na zeleno. Ponudbe na upravnishvo »Slovenca« pod št. 3108.

Potrebujem večjo množino

mleka

Ponudbe na prvo šišensko mlekarno, Ljubljana.

Mlad pes

volčje pasme se prodaja.

B. HELIEL, Emonska cesta št. 2. 3096

Prodajalka

večša slovenskega in nemškega jezika se sprejme v špecerijsko trgovino. Prednost ima taka, ki je zmožna filijalko sama voditi. Naslov pove upravnishvo »Slovenca« pod št. 2924. (Znamka!)

Mlad trgovski pomočnik

mešane stroke, absolvent I. letnika trgovske šole, dober detajlist, želi nastopiti mesto takoj ali pozneje. — Ponudbe pod št. 3102 na upravnishvo »Slovenca«.

Mlad fant

bi se rad učil sedlarske obrti. Naslov pri upravi »Slovenca« pod šifro »Sedlar št. 3105«.

Stanovanje

obstoječe iz 2 sob, kuhinje in drugih pritliklin

se odda 3107

v najem za februarjev termin in sicer v Pražakovi ulici št. 3. — Več se poizve v pisarni Zadrzne zveze, Ljubljana, Dunajska cesta 38.

Odda se v najem posestvo

Antona Ropret vulgo Kapsa z Bleda, obstoječe iz hotela s potrebnimi gospodarskimi in gostilničarskimi prostori ter tudi nekaj njiv in travnikov. 3088 3

Posestvo odda se v najem skupno, lahko pa tudi polja posebej. Tozadevne ponudbe poslati je na Terezijo Ropret, kartonažna tovarna v Mengšu.

Učenec

za pekovsko obrt se takoj sprejme pri Franu Beden v Ljubljani, Tržaška cesta 4. 3061

Učenca

za kavarniško obrt sprejme takoj kavarna »Avstrija« Ljubljana.

Brinjevec

najfinejše vrste, posebno priporočljiv proti kužnim boleznim, se dobi pri Gabrijelu Erzen, Zapuže pošta Begunje pri Lescab, Kranjsko. Za pristnost se jamči. Cene zmerne. 2957

Tesarji

se iščejo za takojšnji nastop.

3092 Elektrarna Faal ob Dravi.

Sprejme se dekle

katera zna nekoliko šivati in pisati. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3098.

Preselitev čevljarske obrti.

Vljudno naznanjam p. n. občinstvu in cenjenim naročnikom, da se nahaja odslej moja čevljarska obrt v Gradišču št. 7

to je v hiši gostilne pri »Kroni«. Zahvaljujem se za dosedanje vsestransko zaupanje ter se priporočam za nadaljno prijazno naklonjenost. Postrezal bom tudi vodoče vse svoje odjemalce kar najvestneje.

JOSIP BRESKVAR, 3121
čevlj. mojster v Ljubljani, Gradišče št. 7.

Kdo je uničil Belgijo?

Gotovo je mnoge Slovence zabele v srcu, ko so slišali, da je Belgija izgubila svojo svobodo. Da, kdor čuti katoliško, mora zlasti obžalovati propad katoliške države. Toda kdo je temu kriv? Res je, da se nam čudno zdi, kako to, da kaka država zahteva prehod preko tuje države. Toda, kakor je razvideti iz razvoja svetovne vojne, so Nemci morali iti preko Belgije, če ne z dobrim pa s silo (niso še vedeli za dogovor z Anglijo in Francijo za slučaj vojne). Kakor se vidi, niso šli z dobrim, marveč s silo. Viljem sam je pred vojno čutil, da je to neke vrste krivica, ako gre vojska preko tuje ozemlja; zato je dal pošteno besedo, da bo, ko se vojna konča, vso krivico popravil. Žalibog se je zgodilo, da so morali Nemci izgubiti toliko žrtv, predno so osvojili zadnjo belgijsko trdnjavo. Ako bi bili Belgijci na miren način pustili Nemce preko svojega ozemlja, bi bila Belgija sedaj nepoškodovana in bi ne bila izgubila svobode. Ali tako? Belgijci so večkrat napadali nemško vojsko in storili Nemcem veliko krivic. Toda ne gre obsojati celega belgijskega naroda. Kakor je bilo čitati v raznih nemških listih in časopisih, so se katoličani, posebno katoliški redovniki, tako človekoljubno obnašali nasproti nemškim ranjenim, da so jim Nemci izrazili priznanje in pohvalo. Katoličani so kot dalekovidni ljudje vedeli, kaj čaka njihovo državo, ako se dvigne proti Nemčiji ter so svoje ljudstvo odvrčali od propasti. Toda belgijski framononi, prostozidarji, ki so od davna rovali proti katolicizmu v Belgiji, so nahujskali ljudstvo, so nahujskali maso na vojno proti Nemčiji in na čim ožje zavezništvo z ateističnim Francosko vlado. Pod krinko mirotvornih konferenc in kongresov tekom zadnjih 15 let so šli za tem, da katoliško Belgijo dovedejo do propada. Na čelu mednarodnega mirovnega društva, ki je pravega kneza miru, sv. očeta, izključilo iz svojih vrst, stoji belgijski senator in veliki prostozidarski mojster La Fantain. Vendar je ta čudni apostol miru imel pogum, da se je v imenu svojega mirovnega društva javno optegnil za morilce našega prestolonaslednika. S posebno prošnjo se je obrnil na samega papeža Pija X. in na vse evropske vladarje razen našega, naj s svojim vplivom sivega vladarja odvrnejo od vojne proti Srbiji. V svojem prostozidarskem društvu je pa s svojimi kolegi gojili neprestano propagando za vojno proti elementu miru, proti oltarjem in prestolom. Licemerec!

Eden glavnih pospeševalcev prostozidarstva v Belgiji je bil socialistični poslanec mesta Brusla v belgijskem parlamentu — Van der Velde, katerega je belgijski kralj Albert začetkom vojne sprejel med člane belgijskega ministrstva, ker je Van der Velde posebno zadnja leta neprestano zagovarjal sodelovanje Belgijcev s Francijo proti Nemčiji. Vodja belgijskih framonov je še l. 1913. imel poseben govor o vojaškem stanju v Belgiji. Med drugim je tedaj rekel: »Belgijski prostozidarji so prevzeli istih idej kakor vi: govore isti jezik. Belgijski prostozidarji ljubijo Francijo in njene republikanske uredbe; toda profani svet, in to je gotovo polovica Belgijcev, ne govori in ne razume francoskega jezika in zato gredo mnenja narazen.«

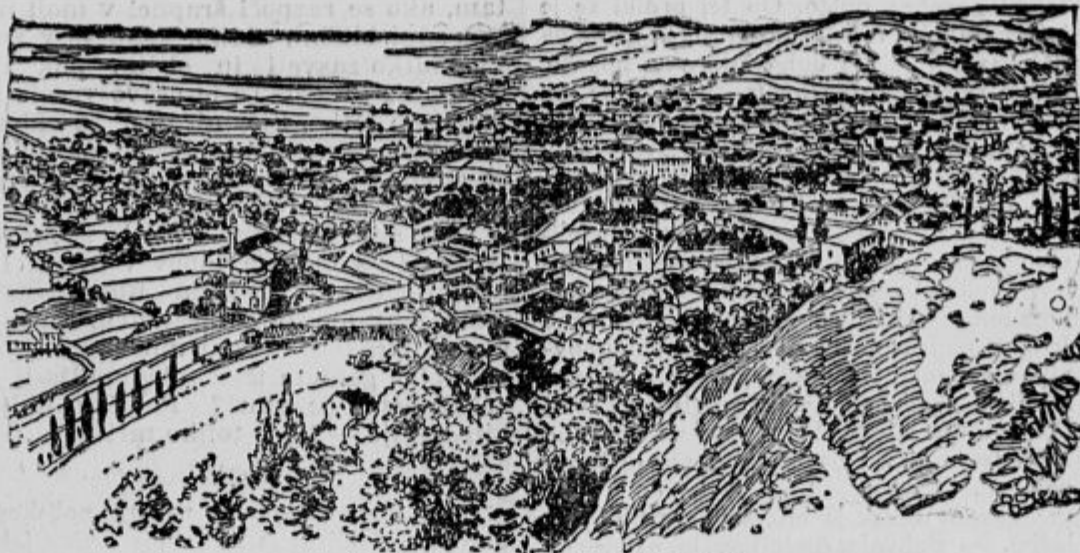
Zaman je predsednik katoliškega ministrstva v Belgiji, de Broqueville, l. 1912. in 1913. skušal zatreti pogubni vpliv belgijskih prostozidarjev. Kakor bi bil roko vtaknil v sršenovo gnezdo, in malo je manjkalo, da o priliki zadnjih volitev s svojimi kolegi ni podlegel revolucionarnemu gibanju in groznemu štrajku, ki so ga bili framononi dvignili po celi deželi.

Ti framononi s svojo zločinsko politiko, meneč da bodo uničili katoličane, so uničili svobodo Belgije! Kljub vsemu temu so pa še tako drzni, tako smeli, da katoličanom predbacivajo propad Belgije. Toa: Zemlja je prisegla nebesom, da bo spravila na dan vse tajne; tako se je zvedelo tudi za njihovo hujkanje, a njihove laži in citati so jim zaprle usta!

Dokumenti danes pričajo, kdo je Belgijo upropastil.

Kaj je dokazala veleizdajniška sodna razprava v Sarajevu.

Cenzurirani »Österreichs katholisches Sonntagsblatt« piše: Dokazovalno postopanje in razpravi je na brezdvomen način pokazalo, da je obstajala v Bosni in v Hercegovini po srbski vladi sami vodena velikosrbska propaganda, ki je delala na to, da se obe deželi odtrgata od monarhije. Podrobnosti, ki so prišle tekom razprave na dan, so bile do zdaj znane le nekaterim uvedenim osebam. Neumljivo je, ker prejšnja srbska vlada, ki je bila opozorjena že pred leti na postopanje posameznih srbskih društev, na primer srbskega »kulturnega društva« Prosvjete, proti njim ni nastopila s primernimi postavnimi sredstvi. V sodni razpravi proti morilcem v Saraje-

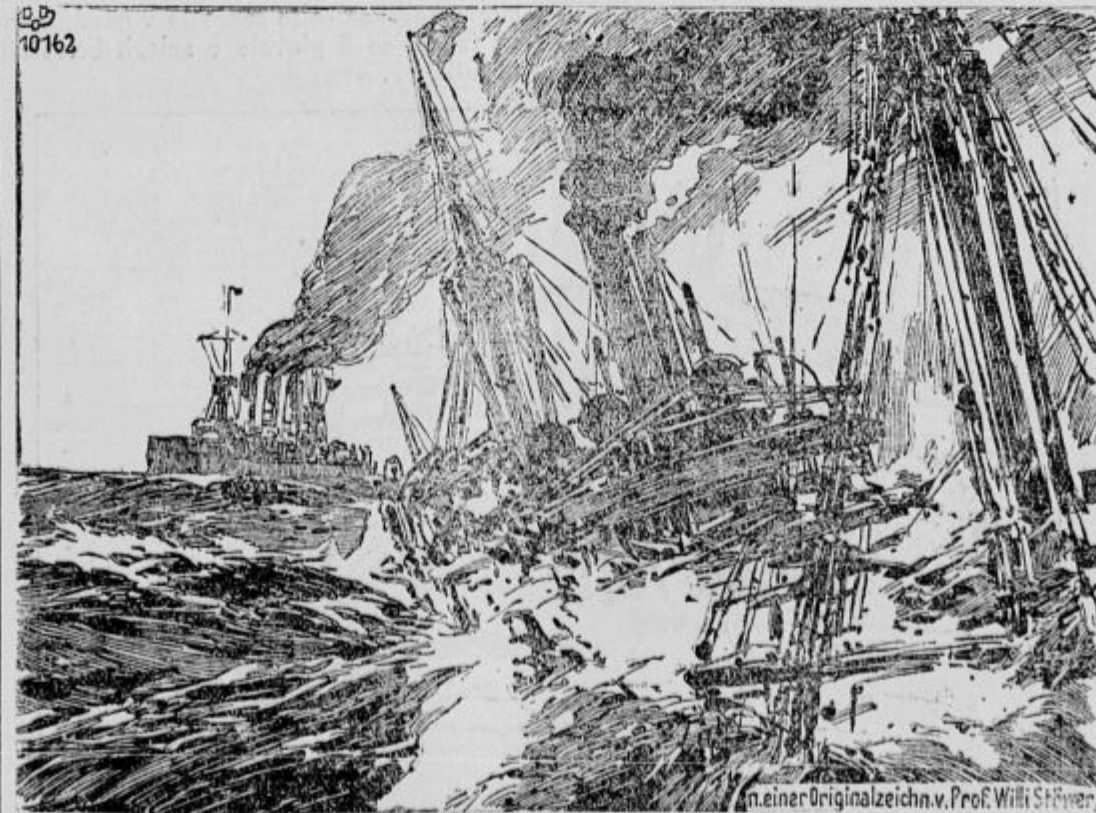
Pogled na Valono v Albaniji.

vu se je izkazalo, da niso bila podrejena le društva kraljestev Srbije in Črne gore z zločinskimi sredstvi delujoče zaročniške organizacije »Narodne Obrane«, marveč da je ta zaročniška zveza tudi neposredno vplivala na celotno društveno delovanje bosenskih Srbov, ki so bili poslušni vsem navodilom iz Beograda. Sodelovanje jugoslovanskih sokolskih društev s sokolskimi društvi v srbskem kraljestvu je bilo osobito zadnja leta nenavadno živahno, dasi je bilo znano, da vodi sokolska društva v Srbiji srbska vojaška uprava potom »Narodne Obrane«. Kljub te okoliščine so hoteli imeti jugoslovanski Sokoli splošni vsesokolski zlet v Ljubljani, na katerem bi se bil v gotovi meri izvedel pregled armade Srbov prijateljskih telovadcev. Avstrijska vlada je ta zlet ne posebno dolgo pred umorom prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Sarajevu morala prepovedati.

Princip je bil med svojim bivanjem v Beogradu sprejet kot član v »Narodno Obrano«, ki je organizirana popolnoma po francoskem načinu in ki svoje člane glede na svoje skrivnostne znake, kakor mrtvaške glave in bodalca, napravi za svoje poslušne činitele brez vsake lastne volje. Skrivnostno postopanje italijanskih karbonarjev v prvi polovici 19. stoletja je našlo v Srbiji in med jugoslovansko mladino Avstro-Ogrske zelo veliko navdušenih posnemalcev.

Če izzamemo glavna krivca, med katerima je Princip velikosrbski fanatik, ki zato pred sodiščem ni niti svoje ga dejanja obžaloval in se tudi ni hotel braniti, so bili skoraj vsi obtoženci zaročniški orodje brez volje velikosrbske, po »Narodni Obrani« oživljene zarote proti Avstriji. To zaročniško društvo je poleg tega naročilo številnim Srbom v Bosni, da naj mu dolože »znanstvena« geografska dela o posameznih delih Bosne in da naj se navedejo osobito imena rodbin, ki so dobrega srbskega mišljenja.

Zločinski napad v Sarajevu je jasno pokazal veliko srbsko propagando na jugu mornarije. V bodoče ne bo več radikalnim in interkonfesionalno mislečim Jugoslovonom tako lahko, da svojim veleizdajalskim simpatijam za Srbijo podreje pravice in koristi hrvatske domovine in avstrijskega cesarstva. Od odkritij sarajevske razprave ne bo nihče več veroval zagotovitlom gotovih jugoslovanskih politikov, da jim gre le za to, da goje s Srbijo kulturne in gospodarske odnose. Umor prestolonaslednika in njegove žene in politični dogodki, ki so se razvili kakor tudi dokazovanje v razpravi proti njunim morilcem v vseh bodočih časih pokažejo laži takih političnih so-fistov.

Nemška križarica »Emden« potopi neko angleško ladjo v Indijskem oceanu.

Nansen o pravicah malih narodov.

»Köln. Ztg.« prinaša iz Kristianije poročilo o predavanju Fritjofa Nansena, katero je imel 27. oktobra t. l. o pravicah malih narodov na svojo lastno neodvisnost poleg velikih narodov.

Začel je z usodo Belgije in Srbije. Današnja težnja za asimilacijo narodov in rodov, političke zveze velesil, naj so germanske, romanske ali slovanske so po Nansenovem mnenju velika nevarnost, ker vse to politično in kulturno uničuje samostojnost narodov. Uničenje naroda, čeprav najmanjšega je vedno zločin, ker zgotovina uči, da se je treba zahvaliti za največje politične in kulturne napredke predvsem inicijativi malih narodov. Temeljni pogoj splošne kulture je, da je vedno požlahtnjena od zunaj.

Ako prihaja to izpopolnjevanje iz naroda samega, prinaša kal smrti, kakor nas uči zgodovina Kine. Nemška kultura vede in mišljenja ne bi dosegla tako visoke stopinje razvoja, ki ga vsak občuduje brez tujih impulzov. Misija malih narodov je, da so poizkusni laboratorij za velike narode tudi politično, kakor dokazuje Švica po svojem referendumu, Novi Zeland po svoji socialni politiki in tudi to, da je bil princip enakosti vseh pred postavo najprej izpeljan pri malih narodih. Buddha in Konfucij sta izšla iz malih rodov, Goethe in Schiller sta napisala največja dela o bitju Veimar-ja.

Veda potrebuje poglobitve in to je težavno v velikih razmerah. V pravici malih narodov na samostojno življenje je obsežna tudi dolžnost njih neodvisnost braniti tudi proti premoči.

Francozi na Jadranskem morju.

Iz Dubrovnika pošiljajo cenzurirani dopis:

Vsak drugi teden, in sicer navadno v soboto ali nedeljo, se zanesljivo pojavi francosko brodovje. »Francozi so tu!« se potem razlega po mestu. Zenske se prijemljejo za glavo, mimo mesta pa plove 24, 25 ali 27 ladij, med katerimi se jasno razločujejo silne velikanke. Doslej so že nekajkratov šli mimo nas na izprehod, vsakokrat pa: kakor prišli, tako odšli. Časih jih ne vidimo, pač pa slišimo.

»Francozi streljajol«

Prvi pot smo jih slišali, ko so potopili »Zento«. Vel je južni veter. Ob 8. uri zjutraj se nenadoma zasliši gromenje. Izprva tiše, potem pa vedno močnejše. Okna šklepečejo, vrata ropočejo. Vrvež. Gledamo po morju. Na jugovzhodu samo majhen črn oblak. Proti 9. uri je streljanje nehalo. Drugi dan smo slišali: »Zenta« se je potopila. Nato smo jih parkrat videli; dvakrat so šli prav mimo mesta.

Prvikrat pred Dubrovnikom.

Prvikrat je bilo, ko so se vračali s Pelagruža in Visa. Nekega jutra se je po mestu razširil (neresničen) glas, da Francozi na Lastovi kupujejo vino. Ni še zazvonilo poldne, ko priplujejo mimo mesta štiri velike ladje, med njimi en dreadnought. Ko so plule mimo gorice sv. Vlahi so imele toliko zastav, da so se tudi skozi slabše daljnogledne dobro videle. Ko so prišle proti mestu, so se okrenile na široko morje in nam kmalu izginile izpred oči.

4. oktobra.

Najzanimivejši je bil pohod na dan sv. Frančiška 4. oktobra. Napočil bil je lep dan. Morje čisto, nebo vedro. V mestu slavnostno razpoloženje. Slavi se god Nj. Veličanstva. Mestne gospodine prodajajo v posebnih paviljonih jagnjetino in svinjino, vino in pivo — za ranjence. Ob 9. uri ima biti slavnostna sv. maša. Že je videti častnike v paradižnih oblekah, uradnike v službenih uniformah in odličnjake v cilindrih. Ob pol 9. uri nenadoma nekaj črni na obzorju. Čez nekaj minut je že postalo jasneje. Videlo se je silno brodovje! Bliža se mestu. Nastalo je razburjenje, vrvež. Služba božja se odgodi. Na Brsaljah, Bournoru in Luncijati polno ljudstva. Vsi gledajo nevidjeno čudo. Vsak čaka. Vojaštvo po malem odhaja. Odhajajo orožniki. Odhajajo financarji. Francozi se vedno bolj bližajo. Odhajajo tudi »Narodna meščanska straža«. Ob 9. uri se že lepo vidi. 29 jih je: dreadnoughti, oklopnice, križarke, torpedovke (10).

Na horizontu se je razvrstilo 17 bojnih hladij, v enaki razdalji druga od druge, z boki proti mestu. V smeri proti Gorici sta krenili dve ladji, ena s 6, druga s 4 dimniki. Pod njuno zaščito pa 10 torpedovk v črti Sv. Andrija—Lokrum. Tako so se bližale mestu. Vsakdo je mislil, da priplujejo naravnost v luko. Toda tik pred Lokrumom so se okrenile. Mimo mesta — v oddaljenosti največ 2 milj — so odplule proti Gružu. Vse so okrašene z zastavami. Posebno pa tri. Veliki rdeče-belomodri prapori so se vili v zraku in bili so tako veliki, da so se s prostim očesom lepo in jasno videli. In šli so v Gruž.

Pred Gružom.

4. oktobra je bil tu praznik rožnovenske Matere božje. Beli bratje so priredili procesijo. Ravno gre procesija po Gružu, ko se prikažejo Francozi. Torpedovke plujejo v gruško luko. Ena — dve — tri — štiri... Vrvež. Deca kriči. Zenske so prepadene. Procesija se skrči na neznatno skupino. Železniške lokomotive odrbze kakor strele. Francozi prihajajo proti novi obali. Vsaka torpedovka trikrat zažvižga, se okrene in zapusti Gruž. Toliko pred Gružem; proti Rjeki sta stali dve torpedovki, tri in en križar so šle pred Sv. Andrej, dve pa pred Dakso. V čolnih so se izkrcali tako na Sv. Andreju kakor tudi na Daksi.

Avstrijski aeroplani.

Komaj so Francozi odšli iz Gruža, smo opazili avstrijski aeroplan. Krožil je nad francoskim brodovjem blizu pol ure, nato pa v silni višini odletel proti Boki. Ob 11. uri smo zagledali drugega. Tudi ta je krožil nad Francozi, potem pa je nad Petko začel hitro padati. Pokvaril se mu je stroj. Spustil se je v morje (ker poleg Dubrovnika ni primerne ozemlja) tik pred Sv. Jakobom. Ko je aeroplan padel v morje, se je prevrnil. Drzna pilota sta priplaval h kraju, številne ladje pa se odpravijo, da izvedejo stroj. Vse to je gledalo nad 1000 oseb.

Pred Mljetom.

Ko so preiskali Sv. Andrej in Dakso, so francoske ladje odplule. Pretežni del proti Visu, druge proti Mljetu.

Ko so dospeli pred Mljet, se je en čoln odpravil proti luki, kjer so vojaki stražili kabel. Vojaki so odšli na hrib. Francozi se izkrcajo. Preiščejo vse in razbijejo kabel. Uplenili so en telec — nekaj in nekoliko vojaških plaščev. Zasebne lastnine vojakov se niso dotaknili. Ko so se vojaki vrnili, je vsak izmed njih našel ves svoj denar, in sicer lepo zložen: goldinar na goldinarju, krona na kroni, vinar na vinarju. Bila je tudi ena pečena kokoš. Francozi so jo vzeli z ognja, da bi se ne zažgala, in jo pustili.

Konec burnega dne.

Popoldne so se vrnili v Dubrovnik vojaki in »narodna straža«. Zvečer je pa pred polnim gledališčem pel naš Marko Vušković. Vršile so se velike lojalne manifestacije.

17. oktobra.

Zopet smo jih videli in slišali. Ta dan so streljali pred Boko. V mestu se je slišalo, okrog pol 10. ure zjutraj se je pa na jugovzhodu, ravno med Ko-

navalom in Mrkano, videl gost dim in v njem nekoliko črnih pik.

Od tega dne jih nismo več videli. Ako pridejo zopet, bomo poročali.

Nekoliko o Tsingtau-u.

Tsingtau je posest, ki si jo je Nemčija pridobila po najemniški pogodbi s Kitajsko leta 1898. in sicer za 99 let. Običajno ime je sicer Kiaučau, toda to ne čisto po pravici, kajti Kiaučau ni nemški, nemški je le takozvani kiau-čauski zaliv. Mesto Kiaučau je nekoliko stran od obrežja in je v kitajski upravi. Nemško mesto se imenuje Tsingtau. Ime »tsingtau« pomenja »zeleni otok«. (Kako vabilo torej za Britanijo Tihega ocenana.) Vsa ta nemška najemščina je jako majhna; ima samo 552 km², je pa jako gosto naseljena, kot bližnji deli Kitajske sploh. 100 do 120 tisoč ljudi prebiva na tej peščici zemlje. Prebivalci so Kitajci. Evropejcev je komaj poldrug tisoč.

Tsingtau je mesto, od katerega je Nemčija mnogo pričakovala in ki je tudi Nemčiji mnogo obetala, več kot vse avstralske kolonije. Da je za Japonce še mnogo večje važnosti, je umevno, zato ta pohlepnost. Nemčija si je v pogodbi določila tudi 80 km širok pas okrog in okrog tudi na morju za nevtralen; po njem bi mogla prosto premikati svoje čete, brez privoljenja kitajske vlade, ravno tako pa sme tudi Kitajska tam imeti čete. Tega se je menda sedaj poslužila tudi Japonska.

Tsingtau je sicer oddaljen od Nemčije, je majhen, diamantov nima in torej sam na sebi ne more biti velike važnosti. Ima pa ogromen pomen kot roka, ki podaja temu ogromnemu trupu Kitajske hrano, kajti vsa ta ogromnost ima samo še dve taki roki, ki bi se mogli kosati, ne prekašajo pa še do zdaj Tsingtau, so to Kanton in Jugu in ustje Jang-tse-kianga.

Glavno, kar Tsingtau daje iz svoje- ga ozemlja, je premog. Razen tega dobro uspeva in zadostuje za domačo potrebo: riž, pšenica, sezam, konoplja, volna, vinska trta in sadje. Za vinsko trto je tu najjužnejši kraj. Živinoreja je brezpomembna. Kitajec tu skrbi samo za uspešno živino. Polja so pa obdelana kot vrtovi.

Tsingtau je tudi kopališče, ki ga Evropejci, naseljeni ob obali Tihega morja, poleti obiskujejo.

Glavni pomen naselbine pa je, ker je centrala vsega prometa ob celem obrežju Rumenega morja; vsled tega je tudi važnost Port-Arturja zmanjšana. Od Tsingtaua vodijo železnice v sredi- no Kitajske, proti Pekingu in v Mongolijo. V tem ozemlju v ozadju je pomen naselbine. Tu sem prihajajo evropske ladje in donajajo Kitajski potrebne izdelke, tu sem se pa tudi izprostrane in številne obljude Kitajske notranjosti izvažajo predmeti tega tako starega ljudstva. V letu 1901/02 je znašal promet 16½ milijona mark, 1908/09 že 117 milijonov mark.

Tsingtau je pa tudi mesto, odkoder naj bi se razširjala evropska omika med kitajsko ljudstvo. Katoliška in protestantska misijonska postaja je tu, razen tega tudi nemško-kitajska visoka šola. Duševni prospek, ne samo »komu bo neslo«, je zdaj odvisen od orožja.

Kapitan Meyer-Waldeck,
guverner Tsingtaua.

Slike iz vojne.

Rimsko-katoliški vojaški škof dr. Bielik na bojišču.

Poroča se nam: Dne 27. oktobra dopoldne je obiskal rimsko-katoliški vojaški škof dr. Bielik, najvišji duhovni dostojanstvenik v naši avstrijski armadi, vojaško bolnico v Novem Soncu v Galiciji. V bolnici je hodil od postelje do postelje ranjenih in bolnih naših vojakov ter z vsakomur prijazno govoril v maternem jeziku, vprašal ga, kako se počuti, tolažil ga, podal vsakemu roko ter mu želel z Božjo pomočjo skorajšnje okrevanje. Mudil se je pri vsakemu ranjencu približno 5 minut. Prijaznost visokega dostojanstvenika je vse očarala. V sobi ranjenih in bolnih častnikov se je

mudil posebno dolgo. Ob tej priliki se je informiral tudi o mnenju častnikov glede na delovanje vojaških duhovnikov na bojišču. Čul je samo splošno hvalo. Častniki so mu odgovorili, da so duhovniki zelo marljivi in neustrašeni, mnogi so padli v izvrševanju svoje vzvišene službe, mnogo je pa ranjenih, dr. Bielik je nato odgovoril: »To verujem jako rad, kajti pri najvišjem poveljstvu je predlaganih veliko število duhovnikov v odlikovanje. Tudi jaz nočem biti strahopeten. Jutri zjutraj se odpeljem v bojno črto, da nadzorujem delovanje mojih duhovnikov v ognju. Gospodje, jaz nisem nikdar mislil, da bodo duhovniki mogli izvrševati tako težke naloge, kakor ste mi opisali.« Nato se je visoki dostojanstvenik prijazno poslovil.

Njegov obisk je bil vsem v veliko tolažbo. — Pohvala častnikov in najvišjega vojaškega duhovskega dostojanstvenika v naši armadi je najlepše spričevalo za delovanje duhovnikov na bojnem polju, med katerimi je kakor znamo, tudi veliko Slovencev.

Iz vojnega častniškega stana se poroča: Apostolski vojaški vikar, škof Bielik, je tekom 14 dnevne vožnje nadziral etapne naprave severne armade in bojno fronto ob Sanu na obeh straneh Przemysla glede dušnega pastirstva. Konstatiral je, da izvršujejo posvetni duhovniki tako v fronti pri četah kakor tudi v vojaških sanitetnih zavodih in epidemijskih bolnišnicah, istotako kakor zdravniki, svojo težko službo na požrtvovalen način in v pravem pomenu besede kot junaki.

Pri Nowem Miastu je zašel v sovražni topovski ogenj in bi kmalu postal žrtev neke granate.

Bitka v megli.

Vojni poročevalec »Reichspost« poroča z nemško-ruskega bojišča.

Kljub gosti megli divja na celi črti silen artiljerijski boj. Jaz sam ne vidim ničesar, niti praznega bojnega polja; le gromenje topov, daljno bobnenje mi naznanja, da se krog in krog vrši boj. Napotim se na najvišjo ravno še vidno verigo gričev. Tu je strelski jarek, ki ga je zavzela naša pehota še le pred par urami, potem, ko je nemška artiljerija vsako ped zemlje posula z artiljerijskim ognjem. Brez te artiljerijske priprave bi tega gričevja, kjer so se druga nad drugo dvigale tri vrste strelskih jarkov, skoro ne bilo mogoče zavzeti. Ni je pehote, ki bi mogla na odprtem ozemlju osvojiti take postojanke. Tu bi morala vsaka četa izkervaviti. Na stotine granat je razrilo ta grič in na stotine šrapnelskih vžigal leži naokrog. Učinek artiljerijskega ognja vidim šele, ko dospem na rob prvega strelskega jarka. Mrlič poleg mrliča. V neverjetnih položajih. Tu je eden, ki ga je smrt dosegla v trenutku, ko je hotel nanovo nabiti svojo puško. Z obema rokama drži še usnjeno patronsko torbo, puška mu leži na kolenih. Temu je bila smrt mila: naravnost v glavo ga je zadela krogla, odletela iz šrapnela, ki se je razpočil nad robom jarka in vsul smrt v globočino. Mož je bil v hipu mrtev, kakor bi ga bila zadela strela; to je jasno razvideti iz naravne lege rok, ki drže patronsko torbico. Takoj zraven leži drugi mrlič, glavo zarito v mokro zemljo. Slišal je bil pač pok šrapnela ter se z obrazom zaril v zemljo, da se varuje. Svinčenke so mu prodirle v hrbet, in še vidim, kako pronica iz rane temno rdeča kri. Tako gre dalje po celem strelskem jarku, potem v drugem in tretjem. Povsod mrlič v najrazličnejših položajih: sedeči, ležeči, napol stoječi, mnogi še s puško ob steni, pripravljeni k streljanju. Kaj so v primeri s to resničnostjo vse vojne slike!

Megla se noče razjasniti. Gromenje postaja čimdalje močnejše, pa tudi puške praskajo krog mene. Slišim bučanje granat, a ne vidim ničesar. Le tu in

tam, ako se razpoči šrapnel v moji neposredni bližini, vidim, kako se v zraku kratko zasveti in slišim pok ter žvižganje krogel. To je pravo vreme za moderno bitko, kjer ničesar ni videti: nobenega sovražnika, nobene gore, kjer se strelja le na podlagi smeri in razdalje. Boj proti sivemu nič.

Za danes imam dovolj strelskih jarkov in gromenja topov v megli. Izpotaknem se na mrtvem Rusu. Čisto mlad fant, morda dvajsetleten. Na njegovem širokem obrazu mir smrti. Dolgo, dolgo gledam tega mladca. Da-li je vedel, čemu je umrl? Pojdimo dalje, hitro dalje — tu je toliko mrtvih...

Mati.

Za razpoloženje in nazore poljskega naroda v Galiciji je naslednja črtica jako karakteristična. Napisal jo je Feliks Gwiżdż za »Nowo Reformo«.

Na vežbališču je izredno živahno. Ukazi, povelja, korakanje sem, korakanje tja in zopet smeh in pogovori, vse se je mešalo in zlivalo v hrupni šum mladega ter bujnega življenja.

Mladičji v planinskih nošah, mnogi z legijonarskimi čepicami, so se postavili na povelje »pozor« ravno kakor strune. Godba je svirala kakor ob veliki paradi, kretnje so se vršile živahno in točno. Okoli vežbališča so stali meščanje in sivolasi kmetje in kmetice iz bližnjih vasi: očetje, matere, žene, sestre.

»Kdaj odrinejo?« je vprašal kmet odpočivajočega poveljnika. »Kadar bo prišlo povelje«, se je glasil kratki odgovor.

»Kako, kako je rekel?« so pritisnile ženske na kmeta, »kdaj pojdejo?«

In kmet, ki je bržkone svoje dni tudi nosil vojaško suknjo, se je namrdnil kakor bi zaničeval žensko radovednost, je odsekal kratko in ostro: »Ko pride povelje.«

Žene niso zdaj dosti več vedele, globoko so vzdihnile, zmajavale z glavo, pa prosile Boga pomoči. Ali med njimi je stala siva starka, ki je že dolgo strmela venomer na isto mesto, kakor bi ničesar ne videla, ničesar ne slišala, kar se godi krog nje. Z nagubanega obličja se je bralo tiho, neizmerno navdušenje, v modrih, dobrih očeh so iskrale neke srčne, sladke solze...

»Kaj je z vami, žena?« Pa je pogledala na moža kakor zdramljena iz sna.

»Nič, nič. To je moj sin,« in kazala je z roko na vojašnico, kjer je stal na straži lep, dvajsetleten fant v planinski noši s čepico legijonarjev.

»Ej, kako se postavi s to puško. Moj sin.«

»Pravi korenjak! Ta bo udrihal po sovražniku!«

»Sirota. Dve leti mu je bilo, ko mu je odšel oče v večnost. Dve leti... Moj edinec edini. Od petega leta je težka dela opravljal. Dva sva bila, on in jaz. Edinec moj edini.«

In narod se je dvignil na Moskvicane in on mi je rekel: kaj bomo? In tedaj so se vozili fantje na vozeh v mesto, vozili in vozili, okrašeni s cvetjem in zelenjem, vozili radostno... Ino, kaj čemo? Pojdi, mu rečem. Pa se je vzdignil in šel. Že cel teden je tukaj. Vezba se. Prinesla sem mu pogače in surovega masla, perila in drugih reči — česar nimajo... Vzdihnila je in zopet se je ozrla v sina.

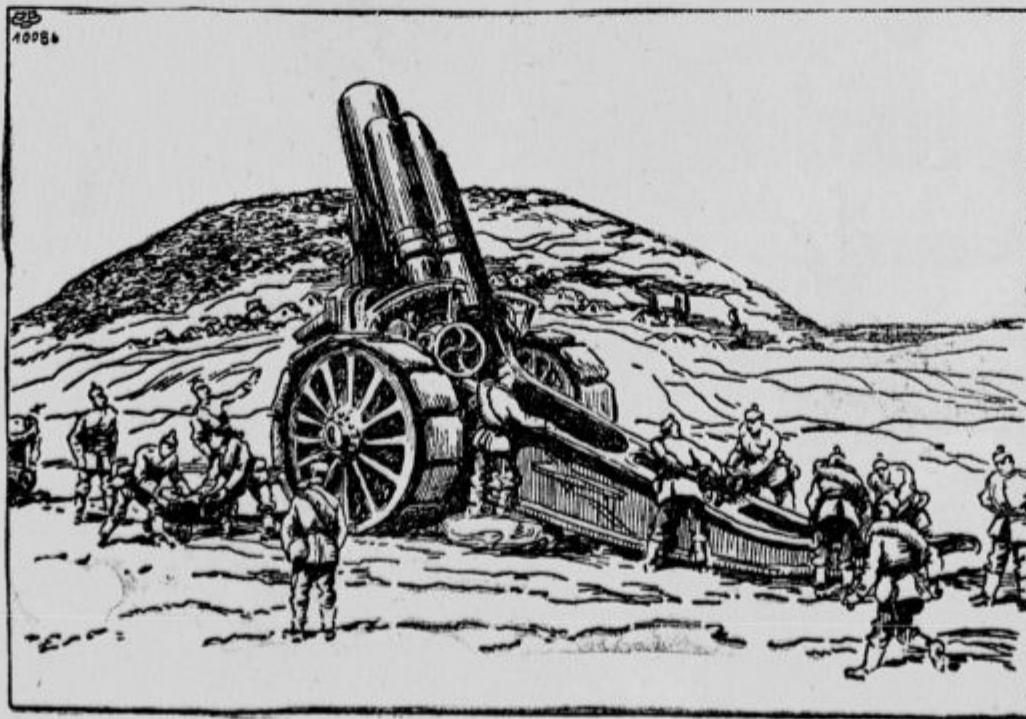
»Poglejte no, kako se mu to poda... Oče nebeški...«

Solze so jo zalile. Pa kmalu si je otrla oko, pa je zopet sama s seboj govorila:

»Na straži stoji. Že celo uro stojim tukaj in čakam. On gleda mene, jaz pa njega, ali govoriti z njim ni dovoljeno, človek se mu še približati ne sme, zakaj on stoji na straži.«

Zadnje besede je izgovorila z nekim posebnim naglasom.

»Edinec moj zlati... moj vojak, moja sirota poljska — je šepetala v navdušenosti in oči so ji plavale v solzah bolečnih občutkov...«

Nemški oblegovalni topovi na delu.

O bojih pri Przemyslu.

Iz Galicije v Budimpešto dospeli ranjeni honvedski podčastnik pripoveduje naslednjo epizodo iz przemyslskih bojov: Med obleganjem Przemysla sta imeli dve honvedski stotniji zasedeno neko pobočje; v njunih vrstah sem se nahajal tudi jaz. Imeli smo povelje vstrajati do zadnjega moža. Z nasprotni strani je naša artiljerija obsipala s šrapneli. Ruski napadi na našo postojanko so bili vedno ljutejši, ruska infanterija je hotela dobiti prosto pot do naših topov, toda mi nismo popustili. Tri ure smo vstrajali v strašnem ognjenem dežju; cevi naših pušk so bile že vroče in število ranjenih vedno večje. Končno so se Rusi naveličali streljati in se vrgli na nas z nevzdržno premočjo. Mi smo še vedno streljali, a spoznati smo morali, da se ne bomo mogli več vzdržati. Ni minilo četrt ure, ko je bilo od obeh stotnij preostalo moštvo obkoljeno. Rusi so nas potisnili z gore; naši topovi so z one strani neprestano gromeli in povzročali v ruskih vrstah strašne izgube. Toda Rusov je bilo toliko, da je vse mrgolelo. Ko smo dospeli na vznožje gore, se je zaslislal peklenški pok in polom, kakor bi bilo udarilo tisoč strelcev naenkrat. Strašna sila nas je dvignila v zrak in leteli smo... Ko smo se zopet zavedli, nismo videli nobenega Rusa več. Na pobočju so ležala raztrgana ruska trupla, puške, cunje, naši topovi so pa še vedno gromeli. Na obvezovališču smo zvedeli, da je bilo pobočje podminirano, in ko smo mi dospeli v ravnino, so naši užgali mine.

Bivši vaški učitelj častnik generalnega štaba.

Na severnem bojišču se je zelo odlikoval in je bil zato odlikovan stotnik generalnega štaba Anton Kainz. Kot sin ubogih staršev, oče je bil mizar, je vstopil kot 14 letni deček v deželno učiteljsko v Dunajskem Novem mestu, ko je dokončal vaško ljudsko šolo. Po dokončanem učiteljsku je služil 6 let kot učitelj na deželi, a šolo je nato obesil na klin, napravil je inteligentno skušnjo kot prvi in je vstopil v armado, kjer je kmalu postal častnik in je prejšnji kmečki fant postal celo častnik generalnega štaba, kar morejo postati le najbrihtnejše glave med našimi častniki.

Časopisi, ki stanejo 200 frankov.

Bruseljčani, ki so sicer zelo veseli ljudje, so zelo pobiti, odkar so pod nemško upravo in smejo čitati le nemška poročila. Za drag denar si kupujejo angleške liste. Poročevalec amsterdamskega »Algemeen Handelsblada« trdi, da plačajo Bruseljčani za novo, torej en dan staro »Times« v Bruslju 160 do 200 frankov. Kdor lista ne more kupiti, si ga lahko izposodi, a za čitanje skozi 5 minut se mora plačati 10 frankov.

Pravična kazen.

Iz ruskih dnevov v Insterburgu poroča »Kreuzzeitung« sledeč dogodek o Hindenburgu: Pred begom Rusov iz Insterburga niso mogli Rusi vsega uničiti in razdejati, kakor bi bili hoteli in tudi ne vsega seboj vzeti. Torej jim je preostajalo le še uničiti vsaj toliko, da bi ne bilo za rabo. Na posebno surov način so to storili z velikimi zalogami kruha. Polili so ga s petrolejem. Ali oni niso računali s Hindenburgovim mrkim in pravičnim humorjem. Na sporočilo te surovosti se je povelje kratko glasil: »O okusu se mi z Rusi ne bomo prepirali. Ta kruh naj se porabi za ruske ujetnike.«

Arras, mesto preprog.

Trdnjava Arras se v sedanjih bojih večkrat imenuje. Mesto nosi ime po starem galskem rodu Atrebadov. Gospodarje je mesto večkrat menjalo: flanderski grofi, Burgundci, Habsburžani in francoski kralji so mu gospodarili. Ljudevit XI. je mesto osvojil in stare prebivalce razgal, naselil nove rodbine in celo mestu ime izpremenil. Svetovni sloves so dobile v Arrasu izdelavane preproge, ki so osobito slovele v 14. in v 15. stoletju; a že v rimskih časih so plašči izdelani v Nemetacumu sloveli. Tudi zdaj je Arras važno industrijsko mesto, v katerem je več sladkornih in oljnatih tvornic; izdelujejo se tudi nogovice.

Ulanec in njegov konj.

Neki v Zagrebu se nahajajoči ranjeni ulanec je pripovedoval: Bilo je v prvih dneh septembra v Galiciji, ravno na dan, ko sem bil ranjen. Po večdnevem trdovratnem boju smo zavzeli neko rusko pozicijo in prodirali potem počasi uspešno naprej. Zlasti ulanci so napadali z veliko bravuro. Bili smo kot predstraža, skriti za nekim gostim grmovjem, pred nami pa je bila velika ravnina, na katero je pripekalo solnce. Bilo je strašno vroče in mučila sta nas žeja in spanec. Kar smo postali nena doma pozorni. Preko ravnine je prihajala k nam moška postava. Neznane se je opotekal, kakor da bi bil pi-

jan. Ko se nam je približal, smo ga spoznali kot našega ulanca. Njegova uniforma je bila razcapana in prebodena, kozaška sablja mu je razrezala obraz tako, da je kapala kri kar curkoma raz obraz. Čemur smo se čudili, je bilo to, da je mož jokal kakor otrok. Na povelje »Stoj!« se je ustavil in nas žalostno gledal. Pokrepčali smo ga takoj, a mož je jokal neprestano naprej. Končno je poročnika minila potrpežljivost in je vprašal vojaka precej srdito: »Priatelj, zakaj pa tako buliš? Pa menda ne radi teh par zarez na obrazu, ki si jih dobil?« Tu je ulanec pogledal začudeno oficirja in zajecjal: »Kaj še? Kaj so meni mar udarci! Moj konj, moj konj, tega so mi ubili kozaki!« In jok je naprej, kakor da bi izgubil svojo mater ali pa kakega dragega prijatelja...

Venec iz zraka junakom.

Na dunajskem centralnem pokopališču so obiskovalci v nedeljo bili pričča naslednjemu ginljivemu prizoru: Ob tričetrt na 4 popoldne sta se pripeljala visoko v zraku dva aeroplana, ki sta se približala v spirali grobu ponesrečenih zrakovplovcev, ne da se izkrcata. Ko sta priplula nad grob, sta pustila pasti na gomilo iz zraka krasen, mogočen venec iz palm in lavorja. Traki nosijo nemški napis: Zvestim tovarišem 9. letalne stotnije. Venec je padel natančno na grob. Aeroplana sta se nato zopet dvignila in sta odletela proti Aspernu.

Nemški cesar zaupa v Boga.

»Kölnische Zeitung« objavlja iz pisma nekega vojaka 4. m. m.: Danes je nedelja s službo božjo. Srečen sem, ker sem se je mogel udeležiti. Čez dolgo časa zopet vidimo duhovnika v mašni obleki. Vse tiho, samo resni obrazi. Duhovnik, ki je daroval sv. mašo, je bil že v francoskem vojnem ujetništvu. Ko so ga izpustili, ga je zaslišal cesar Viljem. V svoji pridigi je omenjal, da ga je odpustil cesar s sledečimi besedami: Moje tovariše tam na bojnem polju pozdravite v mojem imenu. Povejte jim, da naj zaupajo v Boga, ker če mu zaupajo, nam bo dovolil, da se kmalu vrnemo domov kot zmagovalci.

Čez 5000 učiteljev na Češkem v vojaški suknji.

Na zadnji seji češkega deželnega šolskega sveta je bilo konstatirano, da je bilo brez drugega poziva domobrancev in brez učiteljev, rojenih v letih 1892—1894, poklicanih pod orožje 2615 čeških in 1757 nemških učiteljev, vseh skupaj torej 4372 učiteljev. Ako prištejemo k temu učitelje drugega poziva domobrancev, ki so že stopili pod orožje in mlade učitelje, ki bodo še ta mesec oblekli vojaško suknjo, pa ni dvoma, da bo na Češkem vsega skupaj 5000 učiteljev zamenjalo učilnico z bojiščem.

Stara kronika, kakoh so nastale granate.

Francoski profesor rievoduje, kapko so začeli delati granate, po neki kroniki, iz katere je povzel, da so bile leta 1590, ko je Henrik IV. oblegal Pariz, mestne zaloge streljiva tako izčrpane, da ni bilo nobene kroglice več. In tedaj so si topničarji baje pomagali na ta način, da so dali po celem mestu nabirati kose železa, medij in drugih kovin in so z njimi polnili svinčene ovoje. Tako izdelani naboji so imeli izreden učinek. Vročina, ki nastane, ko se top sproži, je raztopila svinec, in posamični kosi so se na cilju razleteli na vse strani in povzročili so več poškodb in smrti kakor pa cele kroglice. Tako pripoveduje kronika.

»St. Petersburger Zeitung« po 100 letih ustavljena.

»Frankfurter Zeitung« poroča: Ruski ministrski svet je sklenil ustaviti petrogradski nemški list »St. Petersburger Zeitung«. Rečeni list je izhajal čez 100 let.

Enver bej, vrhovni poveljnik turške armade.

Angleško-nemška pomorska bitka.

Do današnjega dne še ni prišlo do večje bitke med angleško in nemško mornarico, kajti vse ono, kar je bilo doslej, so bili le majhni spopadi, pri katerih so sodelovale le manjše enote, večinoma torpedovke in podmorski čolni, dočim pa prava masa vojnega brodovja še nikjer ni nastopila. Predvsem se ni bilo čuti ničesar o velikih oklopnih, dreadnoughtih in nad-dreadnoughtih, s katerimi so se v zadnjih letih vse države oboroževale tako nujno ob tako velikanskih izdatkih. Pričakovalo se je dan zadnem, da pride do kake velike pomorske bitke med angleško in nemško mornarico, toda, kakor rečeno, doslej še ni bilo ničesar, in če se pogleda zemljevid Severnega in Baltičkega morja, se vidi tudi takoj vzrok, zakaj ni prišlo do take bitke. Prostor namreč, na katerem bi morala operirati ena in druga mornarica, je neprimeren. V Severnem morju je angleško brodovje tako močno, da nemško ne sme niti misliti, da bi ga napadlo na odprtem morju. Zato se je nemško vojno brodovje zakrilo za utrdbe otoka Helgolanda in utrjeno ustje reke Labe. Poleg tega pa operira nemško brodovje v Baltičkem morju, kjer pa mu angleško brodovje ne more storiti ničesar.

Angleška je gotovo že zdavnaj dala svoji mornarici nalog, naj poišče nemško in jo prisili v boj. To je seveda lahko zapovedati, ali težje izvesti. Predvsem je tu na poti Helgolanda s svojimi utrdbami, ki se lahko upirajo lepemu številu dreadnoughtov, potem je močno utrjeno vojno pristanišče Kuxhaven in Brunsmittel ter končno utrjeno ustje Labe, utrdbe, ki so vse oborožene s topovi največjih kalibrov. Samoposebi je tudi umljivo, da je obrežje na daleč zavarovano z minami in da prav tako tudi čuvajo obalo in brodovje nemške torpedovke in podmorski čolni, ki poznajo tamkaj vsako ped morja. Poizkus angleške mornarice, ki bi vdrla v ustje Labe bi se potemtakem moral popolnoma ponesrečiti, še preden bi se tudi šele oddaleč približal svojemu cilju.

Enako bi se tudi zgodilo angleški mornarici, če bi hotela prodreti v Baltičko morje. Tu bi moralo angleško brodovje prepluti najprej švedske morske ožine, in to ne bi bilo lahko niti tedaj, ko bi ne bilo tamkaj vse preplavljeno z minami. Južni del Sunda je preplutev, da bi mogli po njem pluti veliki dreadnoughti in križarke, in tako ne more skozenj velik del angleškega brodovja. Zato bi mu ne preostajalo drugo, nego da bi plulo skozi Veliki in Mali Belt. Toda tudi tu so precejšnje nevarnosti in to zlasti v Velikem Beltu, ki je ves poln peščenih otokov in kličij in je sploh nevaren za velike ladje. Mali Belt pa tudi ni dosti pripravejši, ker je preozek. Na najožjem mestu je širok komaj pol kilometra, a je poleg tega ta ožina tako krivencasta in nevarna, da se je celo v mirnem času večje ladje rade izogibajo, a kaj šele v vojnem času. Gotovo pa sta tudi Veliki in Mali Belt oba posejana z minami. Potemtakem je naravnost izključeno, da bi mogla angleška mornarica po tej poti prodreti v Baltičko morje.

Pa vzemimo, da bi se posrečilo delu angleškega brodovja prodreti skozi oba Belta, bi vendar s tem ne doseglo ničesar. Prehoda sta tako ozka, da bi se angleško brodovje v njih nikakor ne moglo razviti, dočim bi pa nemško brodovje čakalo popolnoma razvito in pripravljeno ob izhodu in iz prehoda. Pomorska bitka, ki bi se razvila tu, bi bila gotovo jako zanimiva, a najbrž bi izid za Angleže ne bil ugoden. Naj pa bi bil poraz angleške mornarice tu popoln ali pa tudi le delen, zgodilo bi se potem gotovo, da bi se nemško bro-

dovje umaknilo proti Kielu in vdrla skozi prekop cesarja Viljema v Severno morje, kjer bi lahko napravilo največjo škodo slabo zavarovani angleški in francoski obali. Ta škoda bi bila gotovo znatno večja, nego bi jo mogel napraviti ostanek angleškega brodovja v Baltičkem morju, kjer je nemška obal tako zavarovana, da bi bilo popolnoma izključeno izkrcanje čet.

Za to bi bil za angleško mornarico mogoče le še en način, če bi hotela napasti nemško brodovje, da bi se namreč razdelila v dva dela ter bi en del napadel ustje Labe, drugi pa bi skušal prodreti v Baltičko morje. Toda tudi v tem slučaju bi angleško brodovje ne doseglo nikakega uspeha, kvečjemu najbrž tudi le težko škodo. Nemci so namreč tudi mislili na tak poizkus ter so prav v ta namen zgradili prekop cesarja Viljema, po katerem morejo spraviti vso svojo mornarico v najkrajšem času na isto bojišče. Tako bi stala polovici angleške mornarice nasproti vsa nemška. Kak bi bil izid boja skoraj ni težko reči. Po splošnem mnenju bi nemška mornarica odbila tak angleški napad, a vsekakor bi tudi v najslabšem slučaju ne bila nemška mornarica popolnoma uničena in bi gotovo še vedno lahko preprečevala angleško izkrcanje.

Edino bi še bilo morda, da bi angleška mornarica predrla do nemške obale ob Severnem morju ter izkrcala vojsko, ki naj bi potem na suhem prodirla proti utrjenemu ustju Labe. Toda tudi ta poizkus bi se skoraj ponesrečil, kajti obal je gotovo dobro zastražena in je poleg tega zaradi sipin jako neprikladna za izkrcavanje. Res je, da bi bila najkrajša pot, po kateri bi mogla doseči angleška mornarica kak uspeh, ko bi Angleži zavzeli Antwerpen, kar pa bi tudi ne bilo najlažje.

Kakor je torej videti, ni pričakovati, da bi prišlo kmalu do bitke med angleškim in nemškim vojnim brodovjem, ako se morda ne zgodi to slučajno, kar pa je prav lahko mogoče. Kak bi bil izid velike bitke med Angleži in Nemci na morju, je težko prerokovati. Če bi bila odločilna samo moč, potem bi bila gotovo zmaga na strani Angležev, kajti po moči in številu prekaša angleško brodovje precej znatno nemško vojno mornarico; toda bojna sreča ni odvisna samo od moči, kar se je pokazalo n. pr. l. 1866. pri Visu, kjer je znatno slabše avstrijsko brodovje tako temeljito razbilo znatno močnejše italijansko brodovje. Kakor pa dosedaj vse kaže, najbrž ne dočakamo velike pomorske bitke niti v Severnem niti v Baltičkem morju, kajti vojno brodovje se kaže danes samo vedno bolj in bolj kot obrambno, ne pa napadalno bojno sredstvo, ki ga vsaka država čuva, kolikor le more, ne pa da bi ga izpostavljala slučajnim nezgodam, ki pomenjajo potem občuten poraz.

Učiteljske vesti.

+ Nova podružnica »Slomškove zveze«. Dne 2. novembra se je vršil na Viču ustanovni shod podružnice »Slomškove zveze« za politični okraj ljubljanske okolice. Tega shoda se je udeležilo mnogo učiteljic, učiteljev in šolskih prijateljev. V društveni odbor so bili izvoljeni soglasno: za predsednika g. nadučitelj J. Ravnikar; za predsednikovega namestnika g. nadučitelj Janko Bajec; za tajnika g. veroučitelj P. Arh. Appelj; za blagajnika g. gospica učiteljica Pavla Marinko; za odbornike pa gospica učiteljske vesti.

Severnozahodno vojno pozorišče.

teljica Marija Jurjevčič ter gospoda župnik Fr. Češarek in učitelj Ivan Strekelj. — Novemu društvu želimo obilo uspehov in Božjega blagoslova!

Zobna krema

KALODONT
Usna voda

NESTLE JEVA
MOKA ZA OTROKE

Poskušnje pošlje na zahtevo popolnoma zastoj Nestle, Dunaj 1., Biberstrasse. 5k

Zaloge v Ljubljani:

A. Šarabon in Mihael Kastner.

Prihodnji teden izide:

Svetovna vojska

I.

Avstrija — Srbija, Crnogora.

Prvi sešitek.

Vsebina: Prvi strel. - Pod Ferdinandovim varstvom. - Smrt nekroanega kralja Srbije. - Krvavi srbski prestol. - Srbija, kako si krvava! - Črna nehalčnost. - Odločilni dnevi v Srbiji. - Kocka je padla: Vojska! - Srbija izroči odgovor Avstriji. - Zadnje ure v Belgradu. - Razpoloženje med srbskim ljudstvom. - Srbska armada. - Moč in ureditev srbske armade. - Slika srbskega vojnega pozorišča. - Prorokovanje o Srbiji. - Framasonski roka. - V tretje gre rado. - Prvi boji. - Način srbskega bojevanja. - Slovenski častnik o načinu srbskega bojevanja. - Prvi boji pri Belgradu. - Boji za Sabac. - Podrobnosti o bojih pri Sabcu. - Mesto Sabac. - Zakaj so se naše čete umaknile iz Sabca. - Boji pri Višegradu. - Critice.

Slike: Vojska. - Izročitev note. - Seja v Belgradu, pri kateri je padla odločitev. - Razmerje med našo in srbsko armado. - Avstrijski monitor »Körös« bombardira Belgrad. - Boji v obmejnih gorah. - Slika iz boja med našo in srbsko armado.

Uredil IVAN PODLESNIK.
Založila Katoliška bukvarna.

Delo izhaja v sešitkih vsakega 1. in 15. v mesecu. - CENA sešitku 60 vin., četrtletna naročnina za 6 sešitkov 3 K.

Prihodnji sešitek izide 15. t. m. in bo obsegal: II. Avstrija — Rusija.

2 mesarska pomočnika 2

se sprejmeta takoj proti dobri plači. — Več pove »Vnovčevalnica za živino v Ljubljani«, Dunajska cesta 30. 3097

2 elegantni stanovanji 2

vsako obstoječe iz 4 velikih sob s krasnim razgledom in na solnčni legi, s kopalnico in z vsemi pritliklinami, opremljeno z vsem komfortom in električno razsvetljavo, je oddati takoj ali za februarjski termin.

Istotam se da tudi

podpritlično stanovanje

z dvema sobama in z vsemi drugimi pritliklinami takoj ali za februarjski termin v najem. Naslov pri upravi tega lista pod št. 3067. 3

Štambilije

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe
graver in izdelovatelj
kavčuk - štambiljev

Ljubljana, Selenburgova ul. št. 1.
Ceniki franko. 553 Ceniki franko.

Dvoje stanovanj

se odda po primerni ceni v Naklem št. 45, blizu kolodvora in cerkve poleg državne ceste, eno v prvem nadstropju, drugo v pritličju, vsako obstoječe iz 2 sob, 1 kuhinje z vodovodom, ter kleti, pripravnost za kakega vpokoje. Na željo se odda tudi vrt. Natančnejša pojasnila pri V. Črnilec-u, Naklo pri Kranju. 2824

M. Rosner & Co.

v Ljubljani

veležganijska sadija in tovarna likerjev
priporoča

v svoji lastni žganjarni kuhane izdelke i. s.:

Slivovko
Brinjevec
Hruševac
Tropinovec

pristnost zajamčena

Vermut-vino

ugodne cene
najboljše kakovosti
vzorci na razpolago

Stanovanja

z uporabo vrta

2 sobi in pritlikline K 400
3 sobe in pritlikline K 600

vse veliko in lepo, 20 min. od mesta, cena živila; železniška postaja. Odda se takoj.

1 soba in kuhinja s pritliklino zastoni

proti izvrševanju malih opravil. — Več pove uprava »Slovenca« pod št. 3083.

Priporočamo hitre

159

drože (presgerm)

iz drožarne Josipa Košmrl nasl. Katinka Košmerl, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6. Izborno blago. Točna postrežba. Zahtevajte drože v prid »Slovenske Straže«.

Za svojo žago z električnim obratom potrebujem

2 trezna, neoženjena žagarja 2

na beneški jarem (Venezianer Gatter) s 3—4 listi. Zaslugek je stalen in dober. Žaga gre vedno. — Ponudbe je poslati na naslov: Franc Dolenc, trgovina z lesom v Stari Loki, pošta Škofja Loka, Gorenjsko. 3089

Najbolji češki nakupni vir!

Ceno posteljno perje.

1 kg sivoga, dobrega, pušenega 2 K; boljšega 2 K 40 v.; prima polbelega 2 K 80 v.; belega 4 K; belega pušenega 5 K 10 v.; 1 kg velfinega snežnobelega, pušenega, 6 K 40 v.; 8 K; puha sivoga 6 K. 7 K; belega, finega 10; najtanjši sprni puh 12 K.

Naročila od 5 kg naprej franko. 2852

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, ena pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm široki, polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhaštim perjem 16 K; napel puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 2 K 50 v., 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14 K 70 v., 17 K 80 v., 21 K; zglavnica 90 cm dolga, 70 cm šir. 4 K 50 v., 5 K 20 v., 5 K 70 v., spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12 K 80 v., 14 K 80 v. Razpošilja se po povzetju, od 1 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za negajajoče se vrne denar. Natančni cen. gratis in franko.

S. BENISCH, DESENICE št. 818 (Češko).

Priporoča se modna trgovina

Ljubljana **Peter Šterk** Stari trg 18

Ia kakovosti zimsko in drugo perilo, razni gorki predmeti za vojake, najmodernejše bluže, jutranje obleke, pletene jopce, razni nakiti in vse potrebščine za šivilje, moški klobuki in čepice. Velika izbira kožuhovine itd. Vse po priznani najnižjih cenah. 3 69

Izboljšajte

promet v svoji gostilni z češkim budjeviškim delniškim pivom plzenskega tipa.

Zahtevajte ga v vseh ljubljanskih gostilnah, v grand hotelu »Baikan« v Trstu, v hotelu »Laeroma« v Gradežu, v palačah prv. hrvatske štedionice v Zagrebu in »Napredak« v Sarajevu, Beranek v Banjiluki itd.

Informacije daje češka delniška pivovarna v Čeških Budejevišah, Roza Rohmann v Ljubljani in Bogumil Ponka v Trstu. 3453

ADVOKAT

3095

vijudno naznanja, da je

: premestil svojo pisarno :

iz Starega trga št. 30.

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 11, zraven hotela »Lloyd«, na vogalu v Kolodvorsko ulico.

Franc Kos

Ljubljana,
Sodna ulica.

Podpirajte domačo industrijo!
Stare nogovce se ceno podpletuje!

Specialna mehanična pletilna industrija in trgovina za površne in spodnje jopice, moderne, telovnike, nogovce, rokavice, posebne obleke zoper trganje, pletilni material za stroje itd. na drobno in na debelo.

Pletilni stroj patent »Wiedermann« je edina in najuglednejša prilika za dober zaslužek, pouk brezplačen, trajno delo zagotovljeno. Ker delam brez agentov, so cene veliko nižje. 118

Naznanilo otvoritve!

Podpisani vijudno naznanjam slavnemu občinstvu, da bom v petek 6. t. m. otvoril v Mengšu (preje pri Pečniku)

GOSTILNO

kjer se bodo vedno dobivala gorka in mrzla jedila ter točila različna najboljša vina in pivo. Na razpolago so tudi sobe za prenočevanje tujcev. Pri gostilni se nahaja tudi velik hlev.

Za obilen obisk se najviljudneje priporoča Josip Kralj, gostilničar.

KUHARICA

z dobrimi spridevali išče službe, najraje v kakšnem župnišču. Naslov se izve v prodajalni Kat. tisk. društva (H. Ničman). 3042

Dež. lekarna pri »Mariji Pomagaj«

M. LEUSTEK

Ljubljana, Resljeva cesta 1

zraven cesarja Frano Jožefa jub. mostu

priporoča ob sedanjem času za jemanje najbolj pripravno, pristno, čisto in sveže Dorševo med. ribje olje ugod. okusa, lahko prebavljivo. Mala steklenica 1 K, večja 2 K.

Tanno-chinin tinktura za lase, ki okrepuje prepečuje izpadanje las. Cena steklenici z rabilnim navodom 1 K.

Slovita Melusine ustna in zobna voda deluje izborni proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. — Steklenica 1 K. 3228

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po raznih časopisih in cenikih. Med. Cognaca, Malaga, ruma itd. razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.

Vsakovrstne nove hrastove

SODE

ima naprodaj **AVGUST REPIČ** v Ljubljani (v Trnovem.) Popravila se točno izvršujejo.

Due elegantni stanovanji

obstoječi iz 3 in drugo iz 4 sob, poselske sobe, verande in pritliklin in z električno razsvetljavo se oddati za februarjev termin. — Natančnejše se izve v »Hranilnici kmečkih občin« Dunajska cesta 38. 3080

Proda se staubišče

ki meri okroglo 1000 m² blizu kolizeja ob Janez Knezovi ulici.

Tozadevne ponudbe poslati je na upravnništvo »Slovenca« pod »R. K.« 3049. 3

Dobre vinske sode

iz hrastovega lesa, prav močne, od 400 do 700 litrov, proda po nizki ceni **FRAN CASCIO**, vinski trgovec, **LJUBLJANA**, Šolski drevored (Mahrova hiša). 2933

Sanatorij Elizabetišče

za notranje, kirurške in ženske bolezni (bol. postrežba sester križark).

Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. V sanatoriju moderno kopališče z vsemi zdravilnimi pripomočki.

Poljanska c. 16.

Telefon št. 141

Kantina Corazza

Levada (Istra)

601

VINO

belo, črno in šiljer lastnega pridelka se pošilja po jako ugodni ceni. Za pristnost se jamči.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani (deželni dvorec.)

Opozarjamo slavno občinstvo in tiste še posebej, ki se zanimajo za prava domača raznovrstna namizna in desertna vina, in sicer

Belokranje, Dolenc in Vipave.

Vina so zajamčeno pristna, tako, da jih tudi častita duhovščina zanesljivo rabi za sv. maše.

Vina se oddajajo od 56 l dalje. Desertna v butelkah. Postrežba točna in solidna, cene nizke, posebno, ker Deželna vinarska zadruga ne stremi po dobičku, ampak da povzdigne promet domačih vin kolikor mogoče. 2332

O kakovosti vin se lahko osakdo prepriča v Unionski kleti v Ljubljani, kjer se točijo vina samo Deželne vinarske zadruge.

Več voz

konjskega gnoja

se odda. Vprašanja na Orosi. Dolonec, Ljubljana Wolfova ulica 10. 961

Vino

lastnega pridelka na drobno in debelo za domačo uporabo po zmernih cenah razpošilja **Matej Ventin, Kaštelir, Istra.** 3078

Teodor Korn

(poprej Henrik Korn)

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter instalater vodovodov

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Priporoča se slavnemu občinstvu za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z

asbest-cementnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato opeko, lesno-cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Projacni brezplačno in poštne prosto. 30